

Hamvai Kornél

KÖRVADÁSZAT

három részben

Szereplők:

ÉDELMANN PÁL
TOLNAI LAJOS
KI RA ISTVÁN
MARJÁN VIKTOR
WÁGNER, őrizetes
JAKUBEK alhadnagy
PESZT államvédelmi alezredes
MARTA, a felesége
KIRA NÉNI
ANGÉLA, titkárnő VALÉRIA,
jósnő KREMNYOV MGB
őrnagy
BELÜGYMINISZTER
ŐR
TOLMÁCS
VADÁSZ
BÍRÓ
LENIN
TISZT
IDŐS FÉRFI
FIATAL FÉRFI
I. HÖLGY
II. HÖLGY

1949

1. jelenet

Miniszteri iroda. A belügyminiszter tompán ül az íróasztal mögött, a Tolmács világtérképet tanulmányoz elmélyülten, a Miniszter felé fordul, az moccsanatlan

MINISZTER Várunk.
TOLMÁCS Zsgyom. (Bólint, visszafordul a térképhez)
Hosszan és kínosan várnak, míg végre kopognak az ajtón

Igen!
ŐR Kérek engedélyt, belügyminiszter elvtárs!
MINISZTER Igen!
ŐR Jelentem, megérkezett a szovjet elvtárs.
MINISZTER Köszönöm. Kísérje be!
ŐR (fordul, bekísér egy egyenruhás orosz) Jelentem, Kremnyov őrnagy elvtárs,
az MGB budapesti képviselőjének helyettes vezetője. (Kimegy)
MINISZTER (félíg felemelkedik, az orosz int, hogy maradjon) Mondja meg
kérem, hogy üdvözzöljük az elvtársat.
TOLMÁCS Pázdrlvljajem, távárisá!
MINISZTER És foglaljon helyet!
TOLMÁCS Nű, szágyityesz!

*Kremnyov tagadóan int a fejével, átad a Tolmácsnak egy papírt, az fordít,
olvassa*

Váratlan meghűlésem miatt beszélni nem tudok, a szovjet belügyminisztérium üzenetét ezért minden szükséges információval együtt leírtam.

Kremnyov eltorzult képpel int a torka felé

MINISZTER Értem. Hát... mielőbbi jobbulást kívánunk. *A magyar ember híresen vendégszerető, de a magyar bacilus csak olyan, mint a többi. Haha.*
TOLMÁCS Pányjátná! Vszívó hárósevá! Vengerszkij cselovjék szlávén gásztye-priimsztvom no, vengerszkájá báciáll tákájá zse, kák i drúgije.
KREMNYOV Haha. (A torkához kap. A papírra mutat)
TOLMÁCS (o vas) Szeretném tehát ismertetni önnel az MGB helyzetértékelését.
MINISZTER Figyelemmel hallgatjuk az elvtársat.
TOLMÁCS Vnyimátyelná szlúsájem távárisá.
MINISZTER (cigaretta vesz elő, kinálja) Parancsol cigarettát?
TOLMÁCS Hátyitye kuritye?

Kremnyov keresgél a papíron, mutatja

(Olvas) Köszönöm, de két hónappal ezelőtt leszoktam.

Kremnyov a papírra mutat, a Tolmács tovább olvas

Az MGB vezetése szükségesnek tartja a belügyminiszter elvtárs útján a magyar pártvezetés figyelmét felhívni arra, hogy Magyarországon sajnálatos módon az államvédelmi szervek nem harcolnak a pártban belüli ellenséges tevékenységet folytató elemek ellen.
MINISZTER Mondja meg kérem, az őrnagy elvtársnak, hogy mi mindenkor megbélyegeztük...

Kremnyov türelmetlenül bök a papírra

TOLMÁCS (olvass) Ennek értelmében feladatom tolmácsolni Moszkva állásfoglalását. *Á harcot azonnal meg kell kezdeni, de nemzetközi tapasztalatok bizonyítják hogy nem lehet csak eszmei eszközökkel és módszerekkel folytatni. Á párt és a kommunizmus érdeke megköveteli a legkörülményesebb vizsgálatot és a legszigorúbb fellépést minden, a pártba beférkőzött, a szocialista társadalom ellen törő gondolat és személy ellen. (Felnéz Kremnyovra, mond valamit oroszul, az bólint)*
MINISZTER Mondja meg, kérem, hogy...
Kremnyov feszesen tiszteleg, kimegy. Csönd

Maga meg mit áll itt, semmi dolga nincsen?...

Tolmács leteszi a papírt az asztalra, tisztelettudóan meghajol, kimegy

(Tompán ü Felveszi a papírt, nézi, leteszi, nagyot sóhajt. Felveszi a telefont, tárcsáz) Én vagyok. - Nem tudtam korábban... csak ebben a pillanatban... - Igen. - Étem. - Indulok, igen. - Mióta van nekem szavam ebben? - Á tükörtojás ő lesz, fiam. Zöldbabfőzelék tükörtojással, az jó lesz. - De megeszem. - Jól van akkor. Szervusz, fiam. (Leteszi a kagylót, feláll. Dossziékát halász lő képek mögül, páncélszekrényből, rejtekhelyekről, az aktáskájába teszi őket. Még egyszer körülnéz. Kimegy)

Néhány pillant múlva beoson az Őr. Kihúzogítja a fiókokat, benéz egy kép mögé, semmi, csalódott. Kirángat valahonnan még egypár papírt, az egyenruhájába rejti. Lassan nyílik az ajtó, az Őr lebukik a páncélszekrény mögé. Beoson a Tolmács. Felmászik egy székre, valamelyik sarokból leszerel egy lehallgatókészüléket, drótokat húzódik ki a falból, lemászik. Indulna kifelé, amikor lassan nyílik az ajtó. A Tolmács beugrik a függöny mögé. Beoson Kremnyov, körülnéz. Az asztalhoz lép, matát megtalálja a papírját, zsebre vágja gyorsan. Kiindul. Nyílik az ajtó, Kremnyov hasra vágja magát az íróasztal mögött

MINISZTER (bejön. A fogashoz lép, leemeli a kalapját) Még a végén megfázok én is. (Fejére teszi a kalapját, megigazítja a székét, amit a Tolmács elhúzott. Kimegy)

Csönd. A három rejtkehelyről egyszerre bukkan fel az őr, a Tolmács és Kremnyov. Észreveszik egymást. A Tolmács és Kremnyov pisztolyt ránt, az őr kézbe kapja a géppisztolyt, egymásra szegezett fegyverrel állnak. Lassan, egyenként elteszik a fegyvert. Igyekeznek nem egymásra nézni. Kiindulnak. Az ajtónál szavak nélkül udvariaszkodnak, előreengedik egymást. Kimennek, először Kremnyov, utána a Tolmács, végül az őr. Sötét

2. jelenet

Jósnő lakása, minden lila. Az asztalon kristálygömb, kártya, kavicsok. Csengetés

JAKUBEK Jó reggelt kívánok. Maga Valéria?

VALÉRIA Nem csináltam semmit.

JAKUBEK Foglalkozása jövőbelátó.

VALÉRIA Nem - én a gyerekekkel vagyok itthon. A férjem elhagyott minket. Nem tudom, hova ment.

JAKUBEK Mágia. Álomfejtés. Gyógyfüvek. Szellemidézés. Halottlátás. (Körbejárák)

VALÉRIA (rézműlten forog utána) Nem tudom, hova ment. Higgye el. Fél éve nem is hallottam felőle.

JAKUBEK Jóslás tenyérből, hajtincsből, kávézacsból. Cigány vetőkártya. Francia kártya, magyar kártya, tarokk. Gondolatátvitel. Kézrátétel. Szemmel verés. Átok.

VALÉRIA A kollégái már voltak itt. Már elvittek mindent. De nekem fogalmam sincs..., hogy mit üzleteit..., vagy mit csinált.

JAKUBEK Aha!

VALÉRIA Én nem faggathattam. Ha megnyikkantam, már ütött.

JAKUBEK Azt kérdeztem: maga Valéria?

VALÉRIA Én.

JAKUBEK Na! Nem egy bonyolult kérdés. Minek csinál belőle ekkora ügyet?

VALÉRIA Engem elvihatnak, de én úgyse tudok semmit, és akkor maga szoptatja meg a gyereket?

JAKUBEK Én. Én vagyok kijelölve.

VALÉRIA Egyedül jött?

JAKUBEK C-c. (Felületesen átkutatja a szobát, felemeli a párnát, benéz a könyvek mögé stb.)

VALÉRIA Nem akar?

JAKUBEK Micsodát?

VALÉRIA Nem ébrednek föl. A gyerekek. Le van választva.

JAKUBEK Ja, értem. Még ez is.

VALÉRIA Csak ne vigyen el. (Megfogja Jakubek kezét) Érdes a kézfeje, jól tudhat simogatni. Biztos megvesznek magáért a nők.

JAKUBEK (lerázza) Na! (Pisztolyt vesz elő, Valéria arcának szegezzi) Tudsz te hallgatni, mondd?

VALÉRIA Tudok.

JAKUBEK Hogy hallgatsz? Mutasd meg.

Valéria szájába veszi a pisztolyt, szopja

Nem rossz. Na ide figyelj. Mindjárt jön hozzád egy magas rangú elvtárs. Nem kérdezel tőle semmit, amit ő kérdez, arra válaszolsz. Értettem? VALÉRIA Igen.

JAKUBEK És amikor elment, neked soha többé eszedbe se jut, hogy itt volt.

VALÉRIA Igen.

JAKUBEK Mert ha mégis eszedbe jut, én leszek kénytelen kiverni a fejedből. És arra fölébrednek a gyerekek.

VALÉRIA Nem jut.

JAKUBEK (bólint, ellöki) Ül le! Ül már le!

Valéria leül, Jakubek kimegy, visszajön Édelmann-nal. Édelmann tanácstalanul áll, mögötte Jakubek Édelmann zavartan int, Jakubek kimegy, becsukja az ajtót

ÉDELMANN Aaa... ööö... Jó reggelt kívánok...

VALÉRIA Üljön le! Na! Hát csak nem áll?

ÉDELMANN Én csak azért jöttem... én Édelmann Pál vagyok a pártbizottságról... értse meg... rendkívül kínos ez nekem.

VALÉRIA Mutassa a kezét!

ÉDELMANN Nem.

VALÉRIA Most mondja! Hát mért nem ül le?

ÉDELMANN Ez kérem ki nem tudódhat... hogy én itt jártam magánál. Ezt rólam nem feltételezi senki. (Leül) Én Édelmann Pál vagyok, a pártbizottság titkára, csak azért mondom, hogyha kérdik magát, jártam-e itt, rögtön mondhasa, hogy nem.

VALÉRIA Tenyérből? Ja, azt nem kedveli. Vagy kártyából? Vagy a kristálygömb, az is megmondja, sokan szeretik. Vagy az egyiptomi kavicsok.

ÉDELMANN (nagy nehezen) Pusztán egy apróság, egy nem több, egy semmi-ség, csak mégis hát énnekem már fontos, mert örökké blamálok magamat. Tudniillik lesz idén is a járás és a város részéről körvadászat, meg lesz tartva hagyományosan, és nekem illendő jelen lennem. Az illendőség úgy kívánja meg a protokoll. Közben viszont én őszintén megmondom, hogy tartok tőle, mert minden körvadászat alkalmával, évekre visszamenőleg, én nem lövök semmit. Valami átkozott pechem van, ért engem? Es azért már szégyenlem magamat, és a gúnyolódásnak a céltáblája lettem, és most azzal a föltett szándékkal jöttem ide, hogy maga megmondja, lövök-e ma valamit, mert ha nem, inkább el se megyek.

VALÉRIA Tegye le az asztra a kezét! Ne így! Köszönöm. (Megkever egy pakli kártyát, kivessz egy lapot külön, a többi képpel lefelé teszi az asztra) Emeljen kétszer maga felé. Bal kézzel. A szíve felé. Nem abból!

Édelmann emel

(Felveszi a paklit, kiteríti) Most gondoljon erősen a vadászatra. És húzzon hetet.

ÉDELMANN (koncentrál, húz hetet) Ez négy... Hét.

VALÉRIA (az első lap alá helyezi a kártyákat) Ez maga, a férfi - örömmel indul útra elejteni a vadat - örvendezés, látja? meg ellenség, a vad - és itt a veszteség, le fogja löni - aztán gondolat és Liebe - alig ejtette el a vadat, jön a gondolat a szerelemre - szőke nő, szerelmes nő! - sikerült a vadászat, és jön a szerelem.

ÉDELMANN Lövök? Ez biztos?

VALÉRIA Lő. Nagyon keményen kell összpontosítani célzás közben -gondoljon rá, hunyja be a szemét - képzelje maga elé, amit löni akar - aztán nyissa ki a szemét - és lőjön.

ÉDELMANN Eltalálom?

VALÉRIA Eltalálja - és nemsokára megakad a szeme egy asszonyon.

ÉDELMANN Mennyivel tartozom?

VALÉRIA Semmivel. Talán csak... amit lő... annak hozzon el a szőréből egy tincset.

ÉDELMANN Egy tincset?...

Valéria komolyan bólint

Hát köszönöm. Minden jót kívánok. (Kiindul. Visszafordul) Én nem tudom, hiszen nős ember vagyok. Hogy miféle szerelemről beszél maga.

VALÉRIA Azt mondja a kártya - halálos szerelem. A halál árnyéka van rajta.

Vigyázzon vele. Húz még rá?

ÉDELMANN (kis szünet után) Nem. Majd talán máskor. (Sarkon fordul, kimegy)

JAKUBEK (bejön) Ki volt itt?

VALÉRIA Senki.

JAKUBEK Úgy van. És mit akart?

VALÉRIA Semmit.

JAKUBEK Mit akart, te hülye kurva?

VALÉRIA Semmit... csak hogy a mai vadászon... sikerül-e a lövés.

JAKUBEK Ne hazudj.

VALÉRIA Esküszöm... nem akart semmi mást.

JAKUBEK Azt tudod, hogy rám vagy bízva? Hát tudjad! (Kimegy)

3. jelenet

Erdő. Vadászruhában Édelmann, Kira, Marján, Tolnai, vadászok

VADÁSZ Méték a kiindulási ponttól hatvan lépésre, jobbra és balra álljanak fel! Két hajtó indul egy puskára, uraim, elvtársak! Kérem, hogy a zászlót ne tévesszék szem elől!

FÉNYKÉPÉSZ (*fényképezőgéppel*) Csak egy képet, elvtársak! (*Kattint*)

Eltársak feloszlanak

Eltársak! Még egyet, ha szabad!

Eltársak összeállnak

MARJÁN Mutasd az irányt, Pali!

ÉDELMANN (*a jövőbe mutat*) Mert mit képzelsz a forradalmár?

TOLNAI Még az is lehet, hogy esni fog.

ÉDELMANN Azt képzeli, hogy mindenki azt akarja, amit ő. Akik pedig nem akarják, azok is akarják, csak még nem ismerték fel, mit akarnak, hiszen amit akarnak, valójában nem akarhatják, mert a forradalmi célon kívül minden rossz, rosszat pedig magának senki nem akar. Értitek? Így hát mindenki mellettünk van, gondolja magában, az is, aki ellenünk van, csak az majd később lesz teljes mellszélességgel mellettünk, amikor az igazunkat felismer-te. Ezzel a gondolkodással még jó, hogy elbukik.

KIRA Pali, most nem ezért jöttünk...

ÉDELMANN Vegyük észre, hogy a forradalom az egy folytonos dolog. Nem ülhetünk a babérjainkon, mert minél sikeresebbek vagyunk, az ellenség annál jobban gyűlöli minket, és annál jobban harcol ellenünk, és emiatt nekünk is annál jobban kell harcolni.

TOLNAI Csak a csizmám be ne ázzon.

ÉDELMANN Figyeltek egyáltalán?...

TOLNAI Figyelünk, Pali, persze.

ÉDELMANN Dehogyan figyeltek.

MARJÁN Idejövet papot láttam, akár fordulhatok is vissza.

KIRA Az babona, Viktor, én a múltkor tizenkettes szarvast kaptam puszkavégre, te magad is emlékszel, pedig megugattott egy fekete...

MARJÁN Tudja, hogy ma van a vadászat, tudja, hogy szerencsétlenség, ha szembejön, és szándékosan szembejön!

ÉDELMANN Majd én lövök helyetted is.

TOLNAI Palikám, téged ide évek óta az Állatvédő Egyesület delegál.

ÉDELMANN Na, fogadjunk, hogy lövök.

MARJÁN Én akármibe lefogadom, Pali, hogy nem lösz, ebben nincsen rizikó, mert, mondjuk, a Kira Pistában volna rizikó, mert ő már egyszer kilőtt egy tizenkettes szarvast, igaz, Pista?

KIRA Na igen.

MARJÁN Pedig előtte megugatta egy fekete kutya, de ebben egy szál rizikó nincsen, mert te, Pali, hány trófeát is halmoztál fel mindent összevéve?

ÉDELMANN Nem mersz fogadni, azért húzod az időt.

MARJÁN Hát egy üveg énnemistudom... Az ügyis jó lesz, mert reggel óta csikar a hasam.

TOLNAI Egy üveg törköly a Hauzer bácsitól.

Marján és Édelmann kezét fognak

VADÁSZ Nemsoká kezdődik a hajítás, elvtársak, tessék majd figyelni.

KIRA Mondja, Vince, mire lehet ma számítani?

VADÁSZ Hát sok jóra én a magam részéről nem számítok, Kira elvtárs. Rossz előérzetem van. Múltkor, mikor ilyen rossz előérzetem volt, egyetlen találat esett, a váraljai jószágigazgató kilőtte az egyik gazda lovát. Letérdeltetett és megesketett mindenkit, hogy nem mondják el, de valamék huncut kimódolta, hogy arra nem esküdött, hogy meg se írja, így aztán le is jött másnap a megyei néplapban.

Hátrébb

MARJÁN Jaj, a hasam. (*Összegömyed*) Nincs egy szén legalább valakinél?

TOLNAI Ne maradj le, Marján elvtárs. - Te Pali, hogy is mondtad, aki velünk van, az is ellenünk van, vagy aki ellenünk van, az is velünk van?

ÉDELMANN Nem, azt csak úgy lehet gondolni. Viszont énszerintem, aki nincs velünk, az ellenünk van.

TOLNAI Én meg azt mondom, aki velünk van, velünk van, aki ellenünk van, ellenünk van. Ez így tiszta.

MARJÁN De aki nincs velünk, és nincs ellenünk se, az velünk van vagy ellenünk?

ÉDELMANN Ellenünk. Harmadik út nem létezik, Viktor.

VADÁSZ Két puska északra, két puska velem tart délnek!

Marján lemarad, nem veszik észre. Arrébb

Szóval nem tudta, hogy ki írta a cikket, úgyhogy a bálom bemártogatta minden pezsgőspohár karimáját krotanolajba. Attól meg ellenállhatatlanul szarni kell. Koccintottak, ittak, aztán három perc múlva mindenki hanyatt-homlok indult a vécére. De vécé csak egy volt. Na, a vége az lett, hogy az egész kompánia ott guggolt a kertben, letölt nadrággal, felhúzott szoknyában, a jószágigazgató meg méltóságteljesen megjelenik a balkonon, végignézi az ötven guggoló emberen, és annyit mond: „Az eskü szent dolog!”

KIRA Ez jó. Kotonolaj, azt mondta?

VADÁSZ Mai olyan felhős nap van, olyan szarós nap van, én sok jót nem nézek ki ebből.

Tolnai és Édelmann beéri őket, mások is csatlakoznak. A vadászok felmennek egy emelkedőre

Lassan kezdhethetjük. Mindenki megvan?

TOLNAI Megvagyunk.

VADÁSZ (*hátrafelé mutat*) Amott az az árok, látják, onnan fogjuk a kört kialakítani...

Mindenki arrafelé fordul, háttal állnak, halkán beszélgetnek, csak Édelmann bajlódik a puszkájával, majd felemeli a fejét, meglát valamit ellenkező irányban

ÉDELMANN Vaddisznó. Igen. (*Felemeli a puszkáját, behunyja a szemét*) Most. (*Kinyitja a szemét, lő*)

EGY VADÁSZ Jézus Mária.

Mindannyian issza fordulnak

ÉDELMANN Kilöttem! Nyertem.

KIRA Hallod, liktor, kilőtte!

Távolról artikulálatlan üvöltés

TOLNAI De hol van Marján elvtárs?

VADÁSZ (*ordít*) Indítást abbahagyni!...

TÖBBIEK Marján elvtárs! Marján elvtárs! A kutyaúrstenit!

Egy vadász jelet tülköl. Észvesztve lerohannak az emelkedőről, keresztül a színpadon

ÉDELMANN (*egyedül*) A kurva életbe. Ez nem lehet igaz. Ez nem igaz ügye. Ilyen nincsen. Vaddisznó volt. Vaddisznó.

Vadászok jönnek vissza, ölben cipelik Marjánt

VADÁSZ Kötszert, gyorsan. Szeszt. Meg kell tisztítani a seb körül.

Kavarodás

TOLNAI Viktor, az istenfáját, vadászat közben jön rád a hasmenés.

KIRA Bebújt a bokorba, de Édelmann Pali észrevette, mi Pali? Észrevetted, mi? Hát normális vagy te, Pali?

Édelmann lassan maga felé fordítja a puszkát

KIRA Hé! Vigyázz, hé! (*Odarohan, lefegyverzi*)

ÉDELMANN Meghalt? Meghalt?

TOLNAI A lábát találta. Csak nehogy sok vért veszítsen.

ÉDELMANN (*odalép*) Mi van, Viktor? Hogy vagy? Én nem akartam. Én nem...

Viktor, megbocsátasz? Viktor, hallasz? Megbocsátasz?...

VADÁSZ Így egyelőre jó lesz. Próbáljuk elvinni az erdőszélig.

Felemelik

ÉDELMANN Viktor! Marján elvtárs! Ugye jól vagy? Ugye élsz?...

Kívánszik Marján

4. jelenet

Iroda. Angéla az írógépnél, Wágner

WÁGNER Gombaszedés közben véletlenül átléptem a magyar határt... Ez a tizenhatalmas beadványom. De nem tágitok, Angéla, tudja? És most, hogy maga gépelte le... a maga keze szerencsét hoz, érzem.

ANGÉLA Csak úgy mondja...

WÁGNER De szükségem is van rá. Mert ezt a legfelső szinten fogják elbírálni. Ez az utolsó esélyem. El kell hinnük, hogy amit írok, az az igazság. Mert milyen igazság az, Angéla, amiről senki nem hiszi el, hogy igazság? Igazság az még egyáltalán?

ANGÉLA Én elhiszem.

WÁGNER Maga el... De nekik hiába magyaráztam, hogy csak gombászni vagyok. Hát persze, hogy négykézláb másztam, mert keresgéltem a földön, de rám fogták, hogy bujkálok. Észre se vettem őket, csak mikor már a nyakamon voltak kutyáskulcsok. Meg is kapott az a dög. Ide nézzen. *(Tűri fel a nadrágszárát)* Itt hátul...

ANGÉLA Ó, istenem. Én belehaltam volna az ijedségbe.

WÁGNER Hát képzelheti...

PESZT *(benyit)* Szabadság!

WÁGNER *(megpördül, fél lábán billegve hajítja le a nadrágszárát)* Szabadság!

Öhm. Bocsnát. Éppen diktáltam. Ugyanis... a legfelső szintre...

PESZT *(bólint)* Peszt Miklós államvédelmi alezredes vagyok. Nagy horderejű kérdésben kell informálnom az elvtársat. A Párt és végső soron személyesen Rákosi elvtárs rendkívüli utasítása alapján járok el.

WÁGNER Személyesen?! -Jegyezze, kérem!

PESZT Ne jegyezze!

WÁGNER Bocsnát!

PESZT Kérem, az ügy nem tűr halasztást. A szovjet vezetés útmutatása alapján Pártunk felismerte, hogy népi demokráciánk legveszedelmesebb ellenségei a Párton belül fejtik ki tevékenységüket. A nyugati kémszervezetek ügynökei kétségkívül behálózta számos, fontos funkcióban lévő elvtársat. Tekintve az ügy horderejét, önt, Édelmann elvtárs, Pártunk vezetése azzal bízta meg...

WÁGNER Kérem... sajnos itt tévedés lesz. Édelmann elvtárs jelenleg nem tartózkodik az épületben...

PESZT Ez Édelmann elvtárs szobája.

WÁGNER Igen, de ő a mai napon körvadászaton van.

PESZT Ez esetben ön, gondolom, Marján elvtárs.

WÁGNER Nem, a helyzet az, hogy Marján elvtárs jelen pillanatban szintén körvadászaton van.

PESZT *(cettliről olvassa)* Tolnai és Kira elvtársak? Talán ők is körvadászaton?

WÁGNER Hát igen. Sajnos ők is.

PESZT Akkor maga kicsoda egyáltalán?

WÁGNER Jelentem, én vagyok Wágner, a rab.

PESZT Rab?

WÁGNER Letartóztatás alatt állok, de megbíznak bennem, a körvadászat idején én tartok ügyeletet.

PESZT Hát miért nem szólt, az istenit magának! Micsoda állapotok! *(Kiindul)*

Magának ez még nagyon sokba fog kerülni.

WÁGNER Én erről nem tehetek, engem ideállítottak...

PESZT Nem ugat vissza!

WÁGNER Ez nekem parancs volt...

PESZT *(visszajön, Wágner arcába sziszeg)* Olyan parancs nincsen, hogy egy sittes a pártirodán a csupasz lába szárát mutogassa a gépiró elvtársnőnek, értettem? Olyan parancs nincsen. Hogy a sittes megjátssza nekem az atyaúristent, olyan parancs nincsen. De olyan parancs van, hogy a nagypofájú sittest megfenyítsék, de úgy, hogy vért higyozik egész életében. Hogy diktál, meg a legfelső szintre, mi? Nahát, egy mázlista maga, én vagyok a legfelső szint. Mit akar mondani? Hm? Na ki vele.

Csönd. Wágner dermedten áll

(Megfordul, kiindul. Az ajtóból, Angélához) Közölje az elvtársakkal, hogy este visszajövök. *(Kimegy)*

WÁGNER *(Ierogy)* Angéla - mit írunk?

ANGÉLA *(olvassa)* Cím, megszólítás satöbbi. A tényállás a következőkkel foglalkozhat össze. En, Wágner Antal, a kommunista párt tagja, volt alapszervi titkár, 1947. október 10-én gombaszedés közben véletlenül átléptem a magyar határt. Engem a határőrszervek elfogtak, majd előállítottak tiltott határátlépés kísérlete miatt, ami alapján azt a további vádat szegezték

ellenem, hogy kémtevékenységre készültem. Minthogy ügyemben ezek után előrelépés nem történt, és már több mint két éve vagyok vizsgálati fogságban, kérem, hogy a bírósági eljárás megszüretésében támogasson, illetve ártatlanságomnál fogva e két évvel büntetésemet letöltöttnek tekintse. Elvtársi tisztelettel...

WÁGNER Na ez az!

ANGÉLA Gyönyörűen van fogalmazva.

WÁGNER Nem érti? Ha elküldöm, egy perc alatt rám húzzák, hogy én vagyok a nyugati ügynök.

ANGÉLA Wágner elvtárs...

WÁGNER Mondja, hogy Antal...

ANGÉLA Antal... kérem... nehogy baja essék... Szökjön meg!!

WÁGNER Nem lehet, Angéla, most nem. Tisztesség is van a világban. *(Elveszi a levelet, széttépi)* Az épület rám van bízva. Nem hagyhatom cserben az elvtársakat.

ANGÉLA Levél nélkül is magát fogják vádolni, Antal!

WÁGNER Nem! Ha a párt meghallgat engem...

ANGÉLA Meneküljön!...

WÁGNER Igaza van. Maga egy angyal. *(Összeroskadva ül)*

ANGÉLA Most rögtön. Nincs idő -

WÁGNER És magával mi lesz?

ANGÉLA Velem ne törődjön -

WÁGNER De, dehogynem -

ANGÉLA Én itt végzem a munkám -

WÁGNER Hogy most akkor, ha eltűnök innen, ki tudja meddig -

ANGÉLA Én itt leszek -

WÁGNER Vagy talán... soha.

ANGÉLA Na, menjen. Isten áldja.

WÁGNER *(feláll; kiindul; megáll)* Nem-nem. *(Keservesen)* Nem tudok. Én még sohase mentem el innen.

ANGÉLA En majd mindig írok magának. Mindent megírok, hogy mi történt. A városban. Es ha akarja, hétvégén kimegyek a kosárlabdameccsre... és azt is megírom... habár nem értek hozzá, én csak zsinórlabdáztam...

WÁGNER Megírma? *(Rájön)* Nem szabad levelet, bajba kerülni... *(Kétségbeesve)*

És hova küldené, Angéla? Hol leszek?

ANGÉLA Jó, akkor nem küldöm el... csak megírom, titkosítom... és odaadom, amikor visszajön...

WÁGNER Megír mindent, Angéla?

Angéla félszegen bólogat

(Sokára) Nem. Most majd végre bíróság elé állítanak, hogy ez bejött, ez az ügy, és akkor legalább kiderül az igazság, és akkor... mert a kosárlabda nagyon szép sport, azt szeretni fogja... ha kedve van, esetleg...

JAKUBEK *(beront)* Wágner!

WÁGNER *(vigyázzba vágja magát)* Tizenegy-nullahármas jelentkezem.

JAKUBEK Azonnal velem jön. A rendészet utasítása, hogy a tűzijátékhoz fel kell vinni a dombra a lajtoskocsit. Nehogy már itt beszélgessen. Nehogy már jól érezze magát.

WÁGNER Értettem.

JAKUBEK Hátra arc! Futás indulj. Kéz feljön, láb kipörög. *(Kivonszolja Wágner)*

ANGÉLA Micsoda férfi!

5. jelenet

Este. Édelmannék tágas nappalija, hátul hatalmas ablak. Vendégek jönnek a vacsoraasztaltól. Kettőn becipelik Marjánt, leteszik egy fotelbe

MÁRTA Kávé!... és gyűjtsanak rá az elvtársak... Nemsokára kezdődik a tűzijáték! *(Sűrög-forong, kiszolgál)* Pali! Gyere csak! ÉDELMAHANN Hagyjál most, Márta, nem érek rá. *(Kimegy)*

Másutt

IDŐS ÚR Csak azt ne hidd, hogy mi mást akartunk. Kilencszáztizenháromban mi letettük a garast a világbéke mellett. A vármegye törvényhatósága kimondata, kérlek, hogy legyen világbéke.

FIATAL FÉRFI Az egy más világ volt, Karcsi bácsi, meg most ez is egy más világ.

IDŐS ÚR Na, csak nézz utána a levéltárban, fiam, ha nekem nem hiszel.

Másutt

- I. HÖLGY A Marján elvtárs lába meg kiszállt alóla, ő meg hanyatt bele a saját...
II. HÖLGY Hihi! Juj, nem szabad nevetni rajta.
I. HÖLGY De nem csodálkoznék, ha megint bedurrantana...
II. HÖLGY Hát amit ez a Márta főzés címén művel, ne is haragudj...
I. HÖLGY Édesem, én ide régóta fogyókúrázni járok...
II. HÖLGY Jöhetnél gyakrabban, szívem...
I. HÖLGY Köszí, édesem, mondtam már, hogy imádom a ruhádat?... Ilyen csinosat még nem is láttam ilyen olcsó anyagból...
II. HÖLGY De a tied, szívem, ugyanolyan jól áll, mint tavalyelőtt...

Másutt. Édelmann zavartan beoldalog egy ollóval. Marján háta mögé kerül, nekilát, hogy nyisszantson a hajából

KIRA (észreveszi) Pali, mit csinálsz te azzal az ollóval?
ÉDELMMANN (elkapja a kezét) Ja? Hát nem, izé... Csak le akarom vágni a hajamat.
KIRA Bál közben? Pali, jól vagy, mondd?
ÉDELMMANN Persze... de muszáj... csak itt elől... (Kimegy)
KIRA Hogy s mint, Marján elvtárs?
MARJÁN Hát milyen vadászbál ez, Pista, nem eszitek meg, amit lőttetek.
KIRA Te, odafordítjuk a hintaszéket, hogy lásd a tűzijátékot rendesen.

Másutt

ANGÉLA Nem táncol velem, Tolnai elvtárs?
TOLNAI Nem tudok én táncolni, Angéla. Ilyen dromedár ember. Nincsen nekem érzékem ahhoz.
ANGÉLA Dehogynem van, mindenkinek van. Majd úgy vezetem, hogyne vegyék észre.
TOLNAI Talán, majd valami csárdást... Rendszerben ment minden?
ANGÉLA Csak az államvédelemről keresték Édelmann elvtársat. Fontos ügyben.
A tiszt elvtárs megígérte, hogy visszajön.
TOLNAI Jól van akkor. Más?
ANGÉLA Semmi különös, a hízlaldából végre bejött a jelentés...

Jön Édelmann, időtlenül megnyírva. Eltökélten megy Marján felé, de beleütközik Tolnaiba. Angéla odébb húzódik

TOLNAI Szevasz, Pali. Mi a fene van veled?
ÉDELMMANN Á, semmi.
TOLNAI Olyan furcsa vagy valahogy. Az a fránya találat, mi?
ÉDELMMANN Hát, lehet. Nem fogok aludni, az biztos.
TOLNAI Ide hallgass, legközelebb előtte adj le egy figyelmeztető lövést. Még akkor is, ha vaddisznóra mégy, hallod?
ÉDELMMANN Ne haragudj, nem vagyok vicces kedvemben.
TOLNAI És mi ez az olló nálad? Csak nem haját akarsz vágni?
ÉDELMMANN Hát igazság szerint... már megigazitottam... de most meg hátul nem jó..
MÁRTA (odalép) Pali, végre elkaplak. Kérdezi a...
ÉDELMMANN Hagyjál most, Márta! Most itt vannak a vendégek. A hogyhivják meg kifogyott. Utána, jó? (Kimegy)
MÁRTA Én nem tudom, hova rohan folyton.
TOLNAI Haját vágni.
MÁRTA Tessék?
KIRA (odalép) Gyerekek, a Palit figyelitek ti? Ez kényszeresen nyíratkozik egész este.
MÁRTA Még soha életében nem vágta a haját.
KIRA Szerintem ettől a lövéstől teljesen meg van zavarodva.
TOLNAI Ne haragudj, Pista, ha te véletlenül megsebesítesz valakit, rögtön nekiállsz haját vágni?
KIRA De ha meg nem haját vág, akkor mit manőverezik?
II. HÖLGY Akkor mindenki forduljon el, mintha nem figyelnék, és majd én így odanézek!

Jön vissza Édelmann, még dültebb frizurával, igyekszik feltűnés nélkül Marján mögé kerülni

MÁRTA Pali! Azonnal add ide azt az ollót.
ÉDELMMANN (ijedten) Milyen ollót? Ja ezt?

MÁRTA Hogy nézel ki, te jó ég. (Elveszi az ollót) Nyugodj meg, Pali. Majd ha elmentek a vendégek, én levágom a hajadat.
ÉDELMMANN Hagyj békén. Ne velem foglalkozz örökké.
MÁRTA Jól vagy?... Nagyon bánt, ugye?..
ÉDELMMANN Az istenit, hagyj már békén.
MARJÁN (harsányan) Édelmann Pali! Cimbi! A kutya mindenségit. Jó is, hogy odapörköltél a vádlimba, mert már túl gyors voltam.
ÉDELMMANN Viktor... engem ez annyira megviselt. Én nem is tudok a szemedbe nézni.
MARJÁN Kannadolog. Egyébként is az én hibám. Szólnom kellett volna, hogy izé, rám jött a szapora. Nesze, a nyereményed. Egyenest az öreg Hauzer szomszédától. (Előhúz egy üveg pálinkát) És szent a béke.
ÉDELMMANN Ugyan, Viktor...
MARJÁN Ne érts meg, Pali! (Átadja az üveget)

Kezet fognak, összeölelkeznek

ÉDELMMANN Szent a béke. Köszönöm, Viktor. Te vagy... mindig is te voltál... a legigazabb barátom.

A vendégek megtapsolják őket

I. HÖLGY Kezdődik a tűzijáték! A bálózók az ablakhoz rohannak.

Édelmann kioson. Kintől tűzijáték fényei

VENDÉGEK Jaj, de gyönyörű! -A zöld, ott az a zöld! -Vég nélkül tudnám nézni! - Nem iga, milyen magasra föllövik! - Ez a piros, ez valami csoda! Stb.
VENDÉGEK Káprázatos. - Képzeld el, repül a madár, és pont az orra előtt pukk a rakéta! - A madárnak nincs is orra. - Akkor mivel szagol? - A csőrével. - Gyerekek, ez hülye. - Hallgassatok már! - De szép, ez nem is igaz, milyen szép!

Édelmann visszajön egy másik ollóval, körbepillant, nyisszant egyet Marján hajából. Marján a fejére csap, mintha légy szállt volna rá. Édelmann papírba teszi a tincset zsebre rakja

II. HÖLGY Görögtűz! A

vendégek felhördülnek

IDŐS ÚR Erdőtűz!

Riadalom

VADÁSZ A kutyaúristenit!
II. HÖLGY Ég z erdő!
ANGÉLA Már! Ég az erdő!
VENDÉGEK Erdőtűz! Erdőtűz! Nézzük meg!

Mindenki kirohan, csak Marján ül a fotelban

MARJÁN Márta!
MÁRTA (visszafordul) Viktor, ég az erdő, mindjárt jövünk.
MARJÁN Márta! Szeretnék beszélni veled.
MÁRTA Most 7 Haragszol a Palira nagyon?
MARJÁN Nem róla van szó... Márta... én ezt nem bírom tovább. Azt hittem, elmúlik, de..
MÁRTA Viktor, ne kezd újra, kérlek...
MARJÁN Örökké a leveleidet nézegetem, az iskolai leveleket... tudod. Az elfelejtett titkosírásunkat... nem is tudom már, mit jelentenek... MÁRTA Azt ne lehet visszahozni -
MARJÁN Tanár Úr, szerelmes vagyok magába! Tanár Úr, szeretem! Szeretem!
Szeretem! at oldalon. Az az egy szó, hogy szeretem.
MÁRTA Hány éves voltam? Tizenhat?
MARJÁN Neked is megvannak?
MÁRTA Megvannak - valahol -
MARJÁN Vagy kidobtam.
MÁRTA Nem dobtam ki - nem dobok ki semmit -
MARJÁN Mi a csodára várunk?
MÁRTA Nem árunk már semmire.

MARJÁN De igen. Várunk.

MÁRTA Viktor... ne nézz így rám... mit nézel?... Nézz ki inkább te is az ablakon...

MARJÁN Hadd fogjam meg a kezedet.

MÁRTA Nem lehet... visszajönnék... *(Engedi, hogy Marján megfogja a kezét)*

MARJÁN Egyszerűen megmondom neki, vagy én megmondjam?

MÁRTA Viktor... ez másképp alakult. Már késő.

MARJÁN Nem késő! Mióta elmentél, én följegyeztem mindent... Száznegyvenhármat álmodtam rólad...

MÁRTA Száznegyvenhármat... Te mentél el, Viktor.

MARJÁN Hülyék voltunk.

VENDÉG 1. Gyere közelebb!

VENDÉG 2. Te, az veszélyes!

MÁRTA *(kinéz az ablakon)* Ég az erdő... mindenki futkos. Milyen örült nap ez...

MARJÁN Nem érted?... Minden percemben hiányzol. Elöttem nagy izék vannak... perspektívák. De semmit nem ér nélkülöd. Figyelsz?

MÁRTA Nélkülem is sokra viszed. Te olyan tehetséges vagy, Viktor. Neked nincsen szükséged senkire. És főleg nem rám... Bennem nincsen semmi különleges...

MARJÁN Dehogynem...

MÁRTA Én is sokat gondolok rád. És mindig örülök, ha látlak. De mégis néha azt gondolom, talán jobb, hogy a Palihoz mentem feleségül. Benne nincs meg az a tűz, ami benned. Az a lobogás. De bennem, Viktor... bennem sincs meg.

JAKUBEK *(beront)* Marján elvtárs, Jakubek alhadnagy jelentkezem.

MARJÁN Mi az?

JAKUBEK Jelentem, az erdőtüz megosztotta a figyelmemet. És a lajtos kocsihoz kivezényelt Wágner őrizetes megszökött.

MARJÁN Na és utánaölt?

JAKUBEK Nem.

MARJÁN Akkor menjen, és lőjön utána.

JAKUBEK Most?

MARJÁN Most. Hát meddig akar még várni?

JAKUBEK Értettem. *(Kimegy)*

MARJÁN Márta... gyere hozzám feleségül.

MÁRTA Nem lehet... már nem lehet.

JAKUBEK HANGJA *(kívülről)* Állj! Állj vagy lövök!

Két pisztolylövés

MARJÁN Igenis, megvan benned a tűz! Csak az életed most nem olyan! Mert hagytad magad! Nem ennyit érdemelsz! Annyira szép vagy... megőrülök érted.

MÁRTA Szép vagyok? Csak úgy mondod.

MARJÁN *(magához húzza)* Márta, te vagy a mindenem. És milyen régen... meg se csókolhattalak...

MÁRTA Viktor... nem szabad...

Csókolóznak. Kintről közeledő lárma. Marján és Márta szétrebbenek. Vendégek jönnek, búcsúznak

I. HÖLGY Isteni este volt! És a felfűjt, az rém eredeti, Márta, annak még elkérem a receptjét.

IDŐS ÚR Hát már erdő se lesz, hát akkor mi marad egyáltalán?

KIRA Persze a lajtos kocsi nem volt víz, mert föl vitték a dombra, de az már nem jutott az eszükbe, hogy meg is töltsék. Közben ott a tömeg, a Jakubek meg ahelyett, hogy a tüzet oltaná, lövöldözik a vakvilágba, mint egy elmebeteg. Én még ilyet az életben nem láttam.

Márta kikíséri a vendégeket. Tolnai, Kira és Marján marad

TOLNAI Ez a tűzijáték meg melyik baromnak az ötlete volt?

KIRA Az én ötletem volt, de te irtad alá.

TOLNAI Én elvágtam magam a megyénél.

MARJÁN Nem kell azt nekik megtudni.

TOLNAI Micsodát? Hogy leégett az erdő száz hektáron? Mégis, mi a fenét mondunk?

MARJÁN Beírjuk utólag a városrendezési tervbe. Ott akartunk létesíteni, mondjuk...

KIRA Oktatási centrumot. Marxizmus-leninizmus. Dolgozók elméleti továbbképzése, fiatal káderek nevelése. Még hozzá megyei szinten. Egy egész kulturális komplexum! Sportolási, kapcsolódási lehetőség! Könyvtár!

MARJÁN Zseniális. Felépítjük társadalmi munkában. Az egész ország ránk fog figyelni.

KIRA Én ezt már régóta mondogatom nektek.

TOLNAI Mindent a maga idején, Kira elvtárs.

PESZT *(bejön)* Szabadság, elvtársak.

TÖBBIEK Szabadság.

PESZT Édelmann vagy Marján elvtárs...

MARJÁN Igen. Marján Viktor. Tolnai és Kira elvtársak.

PESZT Peszt Miklós államvédelmi alezredes vagyok. Legfelsőbb pártvezetésünk határozatát tolmácsolom. Az ellenség új taktikához folyamodott, elvtársak. Ügynökei beépültek a pártba, hogy belül végezzék aknamunkájukat, és birtokba vegyék a kulcspozíciókat. De mi éberek vagyunk, elvtársak, nem igaz? A párt maximális hozzáállást követel, a kémeket meg kell találni, és le kell leplezni. És mi megtaláljuk és leleplezzük, nem igaz? Hiszen számunkra a párt a legfontosabb, elvtársak. Nem az számunkra a legfontosabb, hogy például... vadászgassunk naphosszat, jól mondom? Meg fogjuk őket találni, mert nem lankad a figyelmünk. Tudjuk, hogy feladatunk van, és akinek feladata van, az végzi fejelemre. És a kém addig sem jut információhoz, amíg nyakon csípjük. Hisz nem kóborognak az üres irodáinkban *ismeretlenek*, igazam van? Kiváltképpen Wágnernek nem kóborognak. Milyen gyanús jeleket tapasztaltak az utóbbi időben?

Meghökken hallgatás

Semmilyet? Nagyon vigyázzanak, elvtársak, és nézzenek jól körül a házuk táján, ne nekünk kelljen idejenni a megyétől tüzet oltani.

MARJÁN Elvégezzük a legalaposabb ellenőrzést, alezredes elvtárs. Hova továbbítsuk a jelentést?

PESZT Én fogok visszajönni. És még valami... Nagyobb fejelemet, elvtársak. Sokkal nagyobb fejelemet. *(Tiszteleg, kimegy)*

Hatalmas csönd

KIRA Ő fog visszajönni.

TOLNAI Országos ügy. Azt hiszem, jobb nekünk, ha ezek a megyétől nem piszkálnak ide.

MARJÁN De közöttünk nincsen áruló.

KIRA Honnan tudod?

TOLNAI Ha van áruló, és mi nem találjuk meg, ők megtalálják, azt garantálom.

MARJÁN Akkor meg nekünk...

TOLNAI Le kell leplezni, nincs mese. Még hozzá sürgősen.

MARJÁN Gondolkozzunk logikusan.

Gondolkoznak

KIRA A logikus gondolkozással nem megyünk semmire. Egy ügynök direkt illogikusan tevékenykedik, hogy kijátsszon minket.

TOLNAI Akkor viszont... szerintem... nekünk is illogikusan kell gondolkoznunk.

MARJÁN Aha.

Gondolkoznak

KIRA Ez túl nehéz.

TOLNAI Wágner?

MARJÁN Wágner megszökött.

KIRA Micsoda?

MARJÁN Amikor kiűtött a tűz. Jakubek nem vette észre.

KIRA Annál jobb. Ezzel kirúgta maga alól a széket.

MARJÁN Wágner két éve ül, mikor kémkedett volna?

TOLNAI Mikor? Hát most is rábíztam az irodákat.

MARJÁN Vigyázz, mert máris benne vagy nyakig.

TOLNAI Na jó. Ezt hagyjuk.

KIRA Egyébként is olyan ember kell, aki felelős poszton van. Nem azt mondta? Kulcspozícióban. Nem?

MARJÁN Édelmann is pont most nincs itt. Biztos volna valami ötlete.

KIRA Intézkedik. Irányítja az oltást.

Csőnd

TOLNAI Te mire gondolsz?

MARJÁN Hát...

KIRA Nem tudom...
MARJÁN Alapjában véve,....
KIRA ... Igen.
MARJÁN ...voltak gyanús momentumok.
KIRA Hogyhogy?
MARJÁN Nem voltak?
TOLNAI Voltak.
MARJÁN Dehogynem voltak.
TOLNAI Például?
KIRA Wágnert ki csukatta le?
TOLNAI Édelmann.
KIRA És miért?
TOLNAI Mert átszökött a határon.
MARJÁN Vagy pedig azért, mert az útjában volt. Wágnert mindenki alkalmasabbnak tartotta a vezetésre. De mielőtt megválasztottuk volna titkárnak, hogy, hogy nem, bekerült a fogdára. És ki lett a titkár?
KIRA Édelmann.
TOLNAI Csakhogy most új vezetőségválasztás küszöbén állunk. A legnagyobb esélyes a titkári posztra Marján elvtárs. Erre mi történik?
KIRA Marján elvtársat leteríti egy puskagolyó. És ki lőtt?
TOLNAI Édelmann.

Csőnd

KIRA Ki tudja, mi van itt még.
MARJÁN En ezt... nem tudom elhinni.
TOLNAI Pedig velünk volt... jóban-rosszban.
MARJÁN Es ha nem jön az alezredes, soha nem kaptunk volna észbe.
TOLNAI De mi van, ha ártatlan?
KIRA Miben?
MARJÁN Fel kell tárnunk a teljes igazságot. Ha Édelmann elvtárs ártatlan, tisztázni fogja magát.
KIRA Mi a fenében ártatlan? Meg akarod vámi, amíg mindannyiunkat kivégez? Itt vagyunk egy kópésre a határtól. Tízszerez a felelősségünk. Ha itt egy áruló kezében van a hatalom, veszélyben az egész ország.
MARJÁN Akármennyire fájdalmas... énnekem az Édelmann Pali barátom, és én órá nem haragudtam életemben... de ennek az ügynek a gyökeréig le kell menni.
ÉDELMMANN *(jön piszkosan, kimerülten)* Nem lehet megmenteni. Leég a fél erdő. Csak nézi az ember, és tehetetlen. Valami pia maradt még? TOLNAI Hát mi akkor megyünk is.
ÉDELMMANN A nyerevényem! Nahát, most felbontjuk. *(Meggfogja a pálinkásüveget)* Hogy tehetetlen, értitek? Az a legrosszabb. Poharak?
KIRA Nem, mi már tényleg megyünk, Pali. Nagyon késő van.
ÉDELMMANN Ne vicceljetelek.

Tolnai és Kira felkapják Marjánt

MARJÁN Jó éjszakát, Pali.
ÉDELMMANN Ne vicceljetelek... hát én igyam meg egyedül?

Tolnai és Kira kiviszik Marjánt

(Néz utánuk, felnyitja az üveget, meghúzza) Az istenit. De jó erős.
MÁRTA *(bejön)* Mind elmentek? A tiszt elvtárs is elment?
ÉDELMMANN Kicsoda?
MÁRTA Volt itt egy hadnagy az ÁVO-tól. Vagy ezredes.
ÉDELMMANN És mit akart?
MÁRTA Nem tudom. Ül le. Levágom a hajadat.
ÉDELMMANN Mit akart itt ilyenkor?
MÁRTA Nem tudom, mit akart. *(Szelíden leülteti Édelmann)* Így nem lehet hagyni. Jaj, Pali. *(Ollót vesz elő)* Úgy aggódom miattad.
ÉDELMMANN Elfáradtam.
MÁRTA De mi baj van? Látom rajtad.
ÉDELMMANN *(iszik)* Nincs semmi baj. Mi lenne? Az erdő. A lövés... Feküdj le. Majd reggel levágod. Én még... dolgozom.
MÁRTA Mi baj van, Pali? Annyira más vagy. En tudom, hogy nem az erdő. Meg nem a lövés. Egész nap... valami baj van! Pali!
ÉDELMMANN Feküdj le, jó?
MÁRTA Pali. Te sírsz. Miért sírsz? Mi az? Mondd el... mi az.
ÉDELMMANN Azért sírok... mert már nem szeretlek.

MÁRTA *(lassan feláll, Édelmann mögé lép, vágni kezdi a haját)* Hány éves?
ÉDELMMANN' alán huszonöt.
MÁRTA Elmész?
ÉDELMMANN Nem tudom.

6. jelenet

Kis lakás sző és konyhája

KIRA NÉNI Aludj ma itthon, fiam.
KIRA Nem lehet. Vár az Éva. Már így is azt se tudja, hol vagyok. Reggel meg korán kele. Az orvosságokat bevette, Anyuka?
KIRA NÉNI Aludj ma itthon. Minek mászkálnál az éjszakába. Megágyazok neked a kishálóban. Az jó kényelmes lesz, apád is szeretett elaludni ott, ha soká volt mulat. Csak ledőlsz, és már alszol is.
KIRA Nem lehet, Anyuka, én nem tudom, hogy képzeli. Hogy néz az ki, hogy nem megyek haza? Csak beugrottam. Hogy az orvosságokat bevette-eresen.
KIRA NÉNI O a jó kis rekamé. Aludj ma itthon. Kérsz még egy pohár bort? *(Tölt)*
KIRA Elég annyi.
KIRA NÉNI Most félték mindannyian. De nem tudjátok, mitől félték. Hogy az Édelmann Palitól félték vagy a Párttól, vagy magatoktól félték. Nem tudjátok. KIRA Ugyan.
KIRA NÉNI e én csak téged féltetek. Biztosan bűnös a Pali, azt ti jobban tudjátok, én a politikához nem értek...
KIRA Nem is tudom, miért mondtam el. De annyira megrázott, valakinek el kellett mondanom. Otthon meg nem lehet. Felejtse el, Anyuka.
KIRA NÉNI Azért mondtad el, mert félsz, fiam. Mindig hozzám jöttél, ha féltél.
KIRA Én már nem vagyok gyerek, Anyuka. És nem félek. Csak mégse... mégse lehet ezt könnyű szívvel. Viszont a Pártot meg kell védeni. Én erre föltem az életemet. Ezt nem lehet visszacsínálni. És ha az Édelmann-nal szemben, hát akkor vele szemben.
KIRA NÉNI A ól félsz, hogy ha ti elkezditek ezt a gyanúsítgatást egymás között, akkor hol lesz a vége ennek.
KIRA Honnan vesz ilyeneket, Anyuka? Csak azt az egyet tudnám. Milyen gyanúsítgatást? Itt tényekről van szó.
KIRA NÉNI N m az első eset.
KIRA Hát hanyadik eset?
KIRA NÉNI És Wágner?
KIRA Nahát, a Wágner! Az pontosan ennek ,a része. Anyuka már túl sokat gondolkodik. Túl sokat variál. Inkább feküdjön le hamar.
KIRA NÉNI Majd imádkozom értetek, fiam. Hogy minden úgy legyen, ahogy neked a legjobb. Hogy segítse meg a kommunistákat a Jóisten. KIRA Na jó. *(eláll)* Köszönöm a bort.
KIRA NÉNI Mégis elmész? Azt mondtad, itt alszol.
KIRA Azt Anyuka mondta. Én azt mondtam, otthon alszom. Na. *(Meggsókolja)* Jó éjszakát. Majd jövök vasárnap. *(Kimegy)*
KIRA NÉNI D. hát... te itt vagy itthon... fiam.

7. jelenet

Börtöncella. Egyetlen húszas égő világít. Édelmann bependerül

JAKUBEK HANGJA Árulól! Patkány!

A vasajtó döngve becsapódik

ÉDELMMANN *(értetlenül áll)* Jakubek! Azonnal nyissa ki. Ez valami félreértés. Ez valami végzetes... Jakubek!... Én vagyok a titkár! Ezt velem nem lehet! Erre ki adott utasítást? Erre senki utasítást nem adhat!... Ennek következményei lesznek, hallja? Jakubek!...

Csőnd

Ennek következményei lesznek. Azonnal jöjjön vissza. Követelem, hogy Marján elvtárs azonnal jöjjön ide. Marján elvtárral akarok tárgyalni személyesen. Követelem, hogy tíz percen belül jelenjen meg nálam Marján elvtárs meghallgatáson, és azonnal bocsássanak szabadon. Tíz percet adok.

(Mégfordul, fel-alá járkál, felkészül) Kedves elvtársak. A velem szemben alkalmazott eljárásért e pillanatban nem tudom, kit terhel a felelősség. Engem lakásomon fegyveres kényszer mellett letartóztattak. Engem, a lakásomon... a hajnali órákban. Kedves elvtársak. Itt kizárólag valami rettenetes tévedés... habár Jakubek elvtárs jól tudta, kivel szemben... Azokkal a szavakkal, hogy, idézem, áruló és patkány. Engem mindenféle tájékoztatás nélkül... Ilyen baklövés nem fordulhat elő, elvtársak. Az ügyről részletes felvilágosítást kérek. És azt ne várják az elvtársak, hogy emellett én egy szó nélkül elmegyek. Hogy ezt el lehet tussolni.

Nyílik az ajtó

VALÉRIA (besiklik, mögötte újra bezáródik az ajtó) Megbocsát nekem? ÉDELMMANN Hogy kerül maga ide? Hogy engedték be? Honnan tudta? VALÉRIA Öt percet kaptam. Ne kérdezzen. Minden az én hibám. Csak hát... veszteség jött ki, abból nem láthattam. Ha a tolvaj jön ki, mindjárt tudom, hogy embert talál el. ÉDELMMANN Miket hord össze. Maga nem jöhet ide. Maga... távozzon. VALÉRIA Én kivettem utána, amikor már elment. Mert mégis éreztem. Éreztem valamit. Szókjön meg, és jöjjön el velem. Én elrejttem. A Jakubek le van fizetve. ÉDELMMANN Maga örült. VALÉRIA Hallgasson végig. Amikor nyílik az ajtó, kimegyünk ketten. Elviszem innen. Bennem megbizhat. Én szeretem... mert én vagyok az, nem érti? ÉDELMMANN Kicsoda? Miről beszél? - (Kiszól) Jakubek! VALÉRIA Ki jutott először eszébe a lövés után? ÉDELMMANN Senki. VALÉRIA Ki jutott eszébe? Mondja meg! ÉDELMMANN Maga. VALÉRIA En vagyok az! Akit a kártya kivetett magának. És eljöttem. Hogy mindent jövátégyek. Jöjjön velem. Átszökünk a határon. Soha senki nem talál meg. Minden el van rendezve. Csak megfogja a kezem, és kijön, amikor nyílik az ajtó. ÉDELMMANN De hát mit akar? Micsoda istenverte balsors vitt engem magához? Mióta csak megláttam, egyik katasztrófa jön a másik után! És akkor miket beszél! Hogy a kártyát kivetette! Ahogy kikerülök innen, első dolgom lesz, hogy a maga üzletét felszámolatom. Menjen el a szövőüzembe. VALÉRIA Nagy veszélyben van, nem érti? Bizzon bennem. Csak jöjjön most el - és boldog lesz, és szeretni fog. ÉDELMMANN Nem vagyok nagy veszélyben, de ez egyébként sem a maga ügye. Nincsen miről beszélünk. Menjen el. Örüljön, hogy nem tesz feljelentést. VALÉRIA Akkor... tehát nem jön. Nem is... nem is akar engem. ÉDELMMANN (halkan) De. Akarom. VALÉRIA Ugye?... ÉDELMMANN Akarom. VALÉRIA En is. Magát. Nekünk együtt kell. Együtt kell lenni. ÉDELMMANN El fogok válni. És elveszem. Várjon meg. Elmegyek magáért. VALÉRIA Most... Most kell. A Jakubek csak félórát adott a pihenőben... De az elég lesz. Segítenek nekünk... elmegyünk, nem veszi észre. Itt hagyhat mindent... elfelejthet mindent. ÉDELMMANN Nekem ebben az ügyben elégtételt kell szolgáltatniuk. Én úgy fogok maga elé állni, meg az emberek elé, akik énbennem biznak, hogy visszaadták a becsületed. És nem mehetünk el sehova innen. Valéria... amit maga akar... az bűn. Azt nem lehet. De holnapra tisztázódik minden. VALÉRIA Nem hisz nekem. ÉDELMMANN De mit higgyek... micsoda drámát csinál itt... ne féljen, ezek megkapják a beosztásukat... Maga most menjen szépen haza és... (Elmosolyodik) Azokat a csodaszereket tüntesse el... dobja ki... Nem lesz rájuk szüksége többet.

Kívülről belerúgnak az ajtóba. Nyílik az ajtó

VALÉRIA Jöjjön... kérem. ÉDELMMANN Ja! És még... itt van. (Előveszi a zsebéből a papírba csomagolt hajtincset) Amit lőttem. Egy tincs. (Valéria kezébe nyomja) VALÉRIA Jézusom... En csak babonából, ezt nem kellett volna... Jöjjön velem, legalább azt a félórát... azt szabad... ÉDELMMANN Holnap elmegyek magáért. VALÉRIA Azt a félórát... azt megvettem...

JAKUBEK HANGJA Tűnés. (Egy kar kirántja Valériát) Ötig számolok, Édelmann elvtárs, hogy eldöntse, mit akar.

Édelmann megkövülten álla kitért ajtó előtt

Egy. Kettő. Három. Négy. Öt.

A vasajtó becsapódik. Édelmann mozdulatlan

8. jelenet

Iroda. Marján, Tolnai, Kira egy asztalnál ülnek. Angéla az írógépnél. Marján a torkát köszörüli, Kira papírokat rendezget, Tolnai mereven ül. Nyílik az ajtó, Jakubek bevezeti Édelmann, kimegy

ÉDELMMANN Elvtársak! Én mint a városi pártbizottság titkára... TOLNAI (felemelt kézzel csendet int) Neve? ÉDELMMANN Mi? TOLNAI Neve? ÉDELMMANN Jól figyeljetelek rám. A hülyeségnek is van határa... TOLNAI Kérem, mondja be a nevét a jegyzőkönyvbe. ÉDELMMANN Tolnai, én nem tudom, mikor magázódtunk mi össze, de szerintem jobb volna, ha ti azonnal magyarázatot... Milyen jegyzőkönyvbe? KIRA Nekünk jegyzőkönyvet kell felvenni a vizsgálatról... ÉDELMMANN Milyen vizsgálatról? KIRA Hát erről. ÉDELMMANN És ti hallgattok ki engem? MARJÁN Az a helyzet, Pali, hogy hát igen, mi hallgatunk ki téged. ÉDELMMANN És szabad kérdezni, miről? TOLNAI Sorba kéne menni. Először is mondd meg a nevedet. ÉDELMMANN Nem mondom meg. Kezdjük azzal... TOLNAI Utoljára kérdezem, megmondod a neved vagy nem? ÉDELMMANN Hogy mondanám meg a nevemet, nagyon jól tudjátok a nevemet, de azt viszont megmondom, hogy én ebbe a játékba nem megyek bele. KIRA (Tolnainak) Ha nem mondja meg a nevét, nem tudjuk folytatni. TOLNAI El kell napolni a kihallgatást. MARJÁN (Angélanak) Neve Édelmann Pál. KIRA Így nem érvényes. Óvást emelek. TOLNAI Elfogadom. MARJÁN Te nem fogadhatod el egyedül, ne haragudj. TOLNAI Akkor én is óvást emelek. MARJÁN Akkor én meg kivonulok. KIRA Jó, akkor visszavonom az óvást, csak menjünk tovább. TOLNAI Én is visszavonom. MARJÁN Folytathatjuk? ÉDELMMANN És csak azt akarom még hozzátenni, hogy vizsgálatot indítottok, és pártfegyelmet fogok kezdeményezni, mert az mégiscsak túlzás, hogy engem a lakásomon a hajnali órákban... MARJÁN Pali, itt most amiről alapvetően szó van... ÉDELMMANN Azokkal a szavakkal, hogy, idézem, áruló és patkány... TOLNAI Na, várjál, várjál. Tisztázzuk a dolgot. Te most azért vagy itt, ezt tisztázzuk... hogy izé... KIRA Hogy mondj I mindent. MARJÁN Öszintén. ÉDELMMANN Miről? TOLNAI Nem tudsz tovább titkolózni. KIRA A kisdéd játékaidnak befellegzett. MARJÁN Mindent tudunk. ÉDELMMANN Mégis, mit tudtok? MARJÁN Mindent. KIRA (Marjánhoz) Az nem jó, ha mindent, mert akkor minek kérdezzük? MARJÁN Maradj már. KIRA Mondjuk azt, hogy majdnem mindent. TOLNAI (odahajol) Mi van? KIRA Azt kéne mondani, hogy majdnem mindent. TOLNAI Szerintem nem. MARJÁN Szóval mindent tudunk. KIRA (Angélához) Én majdnem mindent. MARJÁN Jó, de így sose jutunk a végére.

ÉDELMANN Én magyarázatot követelek, én ezt az egész eljárást, úgy, ahogy van, a legfelháborítóbb... a leg...
MARJÁN Disztingváljunk, Pali. Te most itt a Párt előtt állsz, és végeredményben pontosan a Párt vár tőled magyarázatot.
ÉDELMANN De mire?
TOLNAI Azt te nagyon jól tudod.
ÉDELMANN Én nem tudom.
TOLNAI Hát akkor gondolkozz.
MARJÁN Most nem érünk rá, hogy órákat gondolkozzon. Az alezredes mindjárt itt lesz.
TOLNAI Jó, akkor ne gondolkozzon, akkor csak kapkodjunk, engem nem érdekel, vezesd te a kihallgatást, tessék.
MARJÁN Eddig is én vezettem.
TOLNAI Engem nem érdekel. Ha te vezetted, annál jobb. De én nem segíték.
MARJÁN Jó, nem is kell. Pista, folytasd.
KIRA Szóval. Egész konkrétan. Terítékre került ugye a te ügyed...
ÉDELMANN Nekem nincs semmiféle ügyem. Én azt várom, hogy végre mondjatok valamit.
MARJÁN Nem, hanem te mondjál valamit. Itt most tulajdonképpen az a kérdés, hogy te mint áruló és kém milyen lépéseket tettél.
ÉDELMANN Micsoda?
KIRA Wágner elvtárs bebörtönzése. Egy lépés.
ÉDELMANN Wágner egy dezertőr. Wágnert le kellett csukni. Hogy jön ide Wágner egyébként is. Én nem Wágnerről beszélek. Én arról beszélek, hogy engem milyen jögon...
KIRA Wágner elvtársat a pártvezetés döntése alapján a vádak alól felmentették, és szabadságra küldték.

Csönd

ÉDELMANN *(sarkon fordul, kiindul)* Ebből elég. Angéla, jöjjön az irodámba, diktálok.

Angéla felemelkedik, Édelmann összeütközik a belépő Peszttel

PESZT Jó napot, elvtársak. *(Megfogja Édelmann)* Ez az?
ÉDELMANN Kérem, én...
PESZT Középre.

A szoba közepére penderíti Édelmann, leül Kira mellé. Angéla is visszaül

Folytassák.
TOLNAI Tehát... Kinek az utasítására csukta le Wágnert?
ÉDELMANN Hogyhogy kinek?
TOLNAI Kinek az utasítására kísérelted meg a merényletet a vadászaton Marján elvtárs ellen?
ÉDELMANN Senkinek! Mi az, hogy merényletet! Én nem is tudok löni! Az egy fatális véletlen, Viktor, mondd meg neki...
KIRA Te hosszú éveken keresztül titkoltad, hogy kitűnő céllövő vagy, Édelmann, hogy az adott pillanatban azt mondhasd, fatális véletlen.
TOLNAI És ne Marján elvtárstól várj most segítséget, Marján elvtársat te nagyon nehéz helyzetbe hoztad. Te önmagadtól várj segítséget, hogy a legőszintebben beszélj, és igazat mondasz.
ÉDELMANN De hát mikre vannak ezek alapozva? Hogy én Marján elvtársat szándékosan... hogy ti ezt feltételezitek rólam!
MARJÁN Itt van előttünk Jakubek elvtárs jelentése, Pali. Kérlek szépen, én ebbe nem akartam beleszólni...
ÉDELMANN Milyen jelentése?
KIRA Te a vadászat reggelén egy kétes foglalkozású asszonynál jártál, bizonyos jósnőnél, Gál Valéria, született 1925, igaz, vagy nem igaz?
ÉDELMANN Igaz, de...
KIRA És ott azt tudakoltad, hogy sikerül-e a vadászat, eltalálsz-e, amit akarsz, és ő azt mondta, eltalálsz. Igaz, vagy nem igaz?
ÉDELMANN Igaz, de ez semmilyen összefüggésben...
KIRA És I is találtad, és kis híján gyilkos lettél.
TOLNAI Az összekötő Gál Valériánál megtaláltuk Marján elvtárs haját, amivel igazolta a találatot. Ne hivatkozz itt a véletlenekre.
KIRA És ha meghal, a fejét küldöd el?
ÉDELMANN Hallgassatok meg...
TOLNAI Mi meghallgatunk, Édelmann, azért vagyunk itt, hosszú percek óta várjuk, hogy mondjál valamit, de te nem mondasz semmit. Például nekifogsz

oltani az erdőt, amikor a városrendezési tervben benne van, hogy ott marxista leninista oktatási centrum fog épülni, ami neked, úgy néz ki, nem tetszik.

ÉDELMANN nincsen benne.
KIRA Benne van, és így nem lehet tárgyalni, hogy te mindenre csak azzal jössz, hogy ne úgy van. Így nem lehet tárgyalni. Hogyha te ártatlan vagy, Édelmann, akkor szeretném tudni, hogy miért állsz itt egyáltalán, és miért nem például Marján áll a te helyeden, vagy Tolnai, vagy én állok.
ÉDELMANN le ez nem igaz... Amivel vádoltok, azt én egyszerűen nem követtem el, vagy pontosabban nem azért, és nem... azt nem tudom bevallani, ami nem igaz.
PESZT *(felpattan)* Na ezt így nem lehet. Maga nem fogja itt húzni az időt. Eddig úgy beszéltek itt magával az elvtársak, mint egy hímes tojással, de lehet másképpen is.
ÉDELMANN z egy tragikus tévedés, ami...
PESZT Egyenesen válaszoljon, igennel vagy nemmel. Azt mondja, hogy amit a Párt állít r agával szemben, az nem igaz.
ÉDELMANN Itt vannak bizonyos tények, de...
PESZT Ne próbáljon itt minket a tényekkel manipulálni. Igen vagy nem?
ÉDELMANN át végső soron igen.
PESZT Tehát a Párt hazudik.
ÉDELMANN Nem, csak esetleg az adott ismeretek hiányában...
PESZT Honn: n kellett volna a Pártnak ezekhez az ismeretekhez jutnia, ha nem magától?
ÉDELMANN át tőlem, de...
PESZT Tehát a Pártnak nem adott tájékoztatást, tudatosan elhallgatta ezeket a dolgokat. z becsületes kommunista magatartás?
ÉDELMANN Nem, de...
PESZT Tehát elismeri, hogy félrevezette a Pártot.
ÉDELMANN em. Nem ismerem el. Mit hallgattam I tudatosan?
PESZT Na m t. Pontosan ez a kérdés. Itt az alkalom, hogy előadj. ÉDELMANN Semmit.

Csönd. *Peszt az ajtóhoz megy, kinyitja, megjelenik Jakubek*

PESZT Most itt volt az alkalom, hogy előadj. Én ezt kihasználtam volna a maga helyében. Ezzel a makacskodással csak megerősíti, hogy milyen szívós ellenség. - *(Kirához)* Átvettem.
ÉDELMANN Egy pillanat!...

Peszt fejjel t Jakubeknak, aki kiviszi Édelmann Peszt is kimegy

TOLNAI Ne vitte el a jegyzőkönyvet.
KIRA Utána éne szólni.
MARJÁN A jegyzőkönyv nélkül nem megy semmire.

Ülnek

9. jelenet

Jósnő lakás.. Csöngetnek

MÁRTA Maga Valéria?
VALÉRIA Tessék – foglaljon helyet. Kártya lesz vagy... kristálygömb...

Márta betol egy bőröndöt, visszalép, bedob táskákat, szatyrot, berángat egy újabb bőröndöt

Bocsánat .. mik ezek?... Mit csinál, kérem, én... ez kié? Ezekben mi van?...
MÁRTA Gondoltam, ide jöjjön vissza egyenesen. Felesleges kerülőt tennie. Úgyse tudok mit mondani, mit mondjak?
VALÉRIA Kicsoda?... Ki maga?
MÁRTA Amikor majd kiengedik, gondolom, néhány nap, aztán majd elköltözhetek valahova együtt, itt nem bírni ki egy napig se, ahogy én ismerem, a lilát nagyon utálja, aztán ahogy ez a szoba kinéz, csótány is van, attól meg fél, meg pótkól is, irtózik tőlük, azokat majd neked kell irtani, kedvesem.
VALÉRIA Maga... a felesége.
MÁRTA Beleegyezek a válásba, amiatt ne aggódj. Na figyelj rám, reggel fél hétkor kel, és azaz első, hogy kávé iszik, két cukorral, de ha még egyet akar, ne adj neki, mert magas a vérnyomása, bent már az Angéla tudja. Minden

reggel tiszta ing, kivasalva, ezt megszokta, de az újjából is vasald ki az élt, mert úgy nem veszi fel.

VALÉRIA Nem, nem, ez nem... ne is mondja tovább, kérem...

MÁRTA Tegeződjünk, jó? Márta. Csinos kis nő vagy, de hát mindig is volt ízlése - leülhetek, csak egy perc?... (Leül) Ruhaméret most nem számít, magának szeret vásárolni, de hogy mit eszik. Először is mit nem eszik, édességet általában, tejszínhabot különösen, belsőséget nem nagyon, pacalt ha meglátja, öklendezik. Hideg tejet issza, meleg tejet nem issza -

VALÉRIA Hallgasson meg, jó?...

MÁRTA Mondtam, hogy tegeződjünk, Valéria, lehet? Sült csirkéről le kell neki szedni a bőrt, rizs nem, krumpli igen, tészta nem, nokedli igen. Vörösborból száraz, vagy a Hauzer-féle pálinkák, de nem viszi túlzásba, én még spiccesen se nagyon láttam...

VALÉRIA Nem fog idejönni...

MÁRTA Dehogynem, ide fog jönni, drágám, hogy éhhezám nem jön, azt garantálom, hallgass csak végig, aztán megyek is. Soha ne tegyél el semmit a helyéről, mert akkor üvölt, öt centivel arrébb se képes megtalálni, az utóbbi időben sajnos horkol, de nem vészes. Na most hogy nekünk miért nem lett gyerekünk, megmondom.

VALÉRIA Ne mondja meg... ne mondd meg. Ez nem úgy van. Nem jön ide. Vidd... ezeket vissza, ezekkel én nem tudok mit csinálni, én megértem, hogy fel vagy zaklatva, de...

MÁRTA Nézd, én nem vagyok felzaklatva, három napig bőgtem, kibőgtem magamat, most már ha itt lenne, akkor se lennék felzaklatva, azt mondanám neki, legyél boldog, Pali, szervusz. Különben arra is fel voltam készülve, hogy már rég kiengedték, és itt találok, és... és semmi... hanem...

VALÉRIA Teljesen félreérted!

MÁRTA Micsodát? Mit értek félre? Ez világos helyzet. Fiatalabb vagy, szép vagy, beléd szeretett, szülsz neki gyereket, én nem tudtam, nekem nem lehet, ezen is kínlódtam mindig, hát most majd nem kínlódik.

VALÉRIA Nem jöhet ide. Mi nem... nem leszünk soha együtt.

MÁRTA Miért ne lennétek? (Az asztalon matát) Milyen cuki kis kövek, ezekkel mit csinálsz, ezekkel is jószolsz?

VALÉRIA Engem is kihallgattak. Csak engem hazaküldtek, de...

MÁRTA Ugye szeretni fogod?

VALÉRIA Nem... először is még hivatalosan férjnél vagyok, csak a férjem eltűnt, és országos körözés van ellene...

MÁRTA Mit csinált?

VALÉRIA És én itt vagyok két gyerekkel...

MÁRTA Ezt nem is mondta. Milyen hősies, nem is gondoltam volna róla...

VALÉRIA Es most minden olyan... irozatos...

MÁRTA Szeretni fogod?

VALÉRIA Értsd meg, nem jöhet ide, és nem is... nem is jön. Mert... én nem tudok tovább egyedül élni, és... nincs pénzem, meg semmi. És... valakihez elköltözök.

MÁRTA Valakihez?...

VALÉRIA Igen.

MÁRTA Úristen. Milyen undorító vagy.

VALÉRIA Nem... hanem élnem kell. Nem tudtam tovább várni.

MÁRTA Egypár napot még, annyit sem?

VALÉRIA Nem egymár nap.

MÁRTA Ezek szerint ő is csak azért kellett volna... akárki! Nem is... jaj, de... szerencsétlen.

VALÉRIA Vidd ezeket vissza, légy szíves. És ne haragudj rám.

MÁRTA Azt hitte... ő, de szerencsétlen... Hogyhogy nem egymár nap? VALÉRIA Majd minden elrendeződik... mintha nem is találkozott volna velem... majd... elfelejtjük ezt az... egészet. Jó?

MÁRTA Hogyhogy nem egymár nap? Mondtak neked valamit?

VALÉRIA Nem csak...

MÁRTA Mit mondtak? Mennyi?

VALÉRIA Nem tudom... de én nem tehetek semmiről, ugye, elhiszed?

MÁRTA Mennyi?

VALÉRIA Lehet, hogy sok... Kérlek... menj el. És majd hozzád megy haza, mintha én a világon se lennék.

MÁRTA Hozzám már nem jöhet... Már valaki más...

VALÉRIA Odaköl... Úristen. Milyen undorító vagy.

Egymásra néznek. Kirobban belőlük a zavart, idéttlen vihogás

MÁRTA Jézusom...

VALÉRIA Szegény... Akkor most...

MÁRTA (a bőröndök felé) Akkor ezek...
VALÉRIA Pedig én szerettem volna... csak...
MÁRTA Én szerettem is... én még most is szeretem...
VALÉRIA Én is szeretem...

Vihognak

MÁRTA Én is... én is szeretem...

10. jelenet

Bíróság

BÍRÓ A vádlottat illeti az utolsó szó. Édelmann Pál, lépjen ide.
ÉDELDMANN Tanácselnök úr, tisztelt Népbíróság! A vád tárgyát képező cselekményekkel kapcsolatban a vizsgálat és a tárgyalás során mindent elmondtam és beismertem. Népellenes célom érdekében semmilyen eszköztől nem riadtam vissza, akik terveimet keresztettkék, azokat börtönbe zártam, vagy gyilkos merényletet kíséreltem meg ellenük. Terveim között szerepelt további, a proletárhatalomhoz hű vezetők politikai és fizikai megsemmisítése. Minden bűnös tettemet az OSS nevű amerikai kémszervezet irányítása alatt követtem el. Ez nem ment fel az alól, hogy eladtam a becsületemet, véres kezű árulóvá lettem. Tetteimet azonban mélységesen megbántam, undorral és gyűlölettel tekintek rájuk, és lelepleződésem után mindvégig azon voltam, hogy az igazságszolgáltatást vallomással a legmesszebbmenőkig segítsem. Ezen körülmények figyelembevételét kérem akkor, amikor a tisztelt Népbíróság meghozza a megérdemelt ítéletet.

Csönd, mindenki feláll

BÍRÓ A Népbíróság különtanácsa bűnösnek mondja ki Édelmann Pál vádlottat a demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés büntetőjében, hűtlenség büntetőjében, valamint előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölés kísérletének büntetőjében. A Népbíróság különtanácsa ezért főbüntetéséül Édelmann Pál vádlottat halálra ítéli, mellékbüntetéséül pedig politikai jogai gyakorlásának tízévi felfüggesztését és feltárlható vagyonának teljes egészszbeni elkobzását állapítja meg. A bűnügyi költséget Édelmann Pál vádlott az államkincstárnak megtéríteni köteles.

Édelmann áll, összerogy, kivonszolja. A bíróság visszavonul. Peszt odalép Kírához, biztatóan megveregeti a vállát, kimegy. Marján Mártához lép, átöleli. Kira, Tolnai meredten állnak

1953

11. jelenet

Konyha. Jön Kira, lerak egy szatyrot

KIRA Csókolom! Bevásároltam, Anyuka. Ez a hétvégére bőven elég lesz.
KIRA NÉNI Megfizetem, csak hol a tárcám...
KIRA Nem kell megfizetni, Anyuka, sose szokta megfizetni, hagyja. (Észrevesz egy tizenkét karú kristálycsillárt) Mi ez a csillár?
KIRA NÉNI Na mi. Meg se ismered?
KIRA Ez az ormóttan, höhöm csillár, ezt meg honnan szedte?
KIRA NÉNI Nem emlékszel?
KIRA Ilyen volta nagypapáéknak.
KIRA NÉNI (diadalmasan) Ez volt!
KIRA Nahát. A héten felküldök két embert, leviszik, és kidobják.
KIRA NÉNI Mit?
KIRA (sóhajt) A csillárt.
KIRA NÉNI A csillárt nem. Csak ha előtte engem is kidobnak. Tudod, mennyiért vettem, fiam? Három éve kuporgatok rá! Három éve, mióta megláttam! A kettes raktárban. Ez a mi csillárunk. És ha a házat I is vették...
KIRA Ssss!...
KIRA NÉNI ... Legalább a csillár meglegyen. Minden pénzem benne van, fiam, és te ki akarod dobni?
KIRA Hogyhogy minden pénze? Maga miket csinál itt, Anyuka? Maga ezt tényleg megvette?

KIRA NÉNI Meg.
KIRA De hát ez gyertyával világít!
KIRA NÉNI (*büszkén*) Gyertyával. Az a szép.
KIRA Ugye nem? Ugye, csak álmodom.
KIRA NÉNI Én is ezt mondtam - mint egy álom. Újra a miénk. A csillár.
KIRA Edisonról még életében nem hallott, Anyuka? Elektromosság! Ismerős?
Huszadik század?...
KIRA NÉNI Nem mondd, hogy örülsz, ez bánt.
KIRA Hogy örülsz? Hát mi a jóistennek magának ez, mondja? Mikor még gyertyája sincs?
KIRA NÉNI Vettem hozzá ötszáz darabot. Csak nem érem fel, nem tudom berakni. Meg is akartalak kérni, hogyha jössz...
KIRA Ötszáz darabot?!... De a lámpa, Anyuka! Az miért nem jó magának? Az áram! Itt a rohadt kapcsoló! Az miért nem jó? Ezerkilencszázötvenháromat írunk! Hát minek építjük azokat az elbaszott erőműveket? Minek jön akkor ingyen a villany? Hát így hogy lehet fejlődni, ha maga visszaserzi a régi ház... (*Elharapja*)
KIRA NÉNI Én nem tudom, odavagy azzal a villannyal, fiam. Az őseimnek se volt villanya, mégis fejlődött.
KIRA Az őseim?
KIRA NÉNI Fejlődött, vagy nem fejlődött?
KIRA Hát fejlődött. De akkor hogy tudott volna fejlődni, ha van villanya. Hol tartanánk ma, abba gondoljon bele, ha az őseim csak beszéltek a barlangba, és felkapcsolja szépen a lámpát. Akkor ma hol tartanánk!... Tessék ezt szépen visszavátni, Anyuka.
KIRA NÉNI Nem veszik ezt vissza, fiam, három évig nem tudták eladni, olyan drága volt. De meg nem is adnám. Ez az én örömöm. Hogy ezt látom... Akkor visszajönnek nekem nagyapádék. Áldott emberek voltak.
KIRA Nem lehet ezt megtartani. Értse meg, Anyuka...
KIRA NÉNI Nekem már csak te vagy, fiam, meg ez a csillár. Ti ne haragudjatok egymásra.
KIRA Hogyhogy egymásra?
KIRA NÉNI Ha nekem jót akarsz, ha nem akarod, hogy elvigyen a szívem, akkor ezt nem bántod, ezt meghagyod itten, mit zavar téged, nem árt senkinek.
KIRA De árt! Igenis árt. Ezt maga nem érti, Anyuka, ez társadalmi kérdés. Jó, hogy nem már komornyikot is fölvesz itten. Mi odakint építjük a szocializmust!
KIRA NÉNI Én abba sose szóltam bele.
KIRA Már nem lehet úgy élni, mint régen!
KIRA NÉNI Hát úgy élek? Te tudod a legjobban...
KIRA Sss! (*Sziszeg*) Nem lehet úgy élni. Nincs csillár. Semmi. Most más van. Annak tessék örülni. Hallgasson ide, Anyuka, én ezt jobban tudom. Kap Anyuka helyette izét. Új rádiót. Ami meg régen volt, azt tessék elfelejteni. Ne tessék engem tönkretenni, Anyuka.

Kira néni elsiája magát

Na, most meg mit sír.
KIRA NÉNI Úgy beszélsz velem, fiam... úgy beszélsz...
KIRA Nem beszéllek úgy, csak mondom. Ne sírjon már, Anyuka.
KIRA NÉNI Hát én akarlak téged tönkretenni? Mikor téged szeretlek a legjobban a világban?
KIRA Nem úgy értettem. Na. Na jól van. Na. Ne tessék már sírni, Anyuka, mert nekem most el kell mennem, és így nem tudok elmenni. Majd jövök még a héten, és elintézzük. Megbeszéljük, jó lesz?
KIRA NÉNI Mikor jössz, holnap?
KIRA Nem holnap, a héten. Annyi dolgom van, nem tudom előre. De jövök, ez biztos. És megbeszéljük. Na. Csókolom.
KIRA NÉNI Vigyázz magadra, fiam.

Kira kimegy

De jöhetsz holnap is, ha akarsz! Én azért várlak holnap is. Hallod, fiam?
Csinálok egy kis csirkelevest.

12. jelenet

Iroda. Kira egy gramofon mellett áll vadászruhában

JAKUBEK (*bejön*) Kira elvtárs, megvan!
KIRA Végre! Adj ide!

JAKUBEK (*á ad egy lemezt*) A Filmgyárból, Kira elvtárs. A HM segített. Sajnos csak kölcsön.
KIRA (*lázasan felteszi a lemezt*) Az utolsó pillanatban. Köszönöm.
JAKUBEK Nem volt könnyű.
KIRA (*nem érdekli*) Gondolom... De egy szót se!
JAKUBEK Természetesen. (*Papírokat vesz elő*) És a múlt heti...
KIRA Azt ne most, majd holnap... (*Odapillant*) Kevés.
JAKUBEK Tömörítettem, ahogy kérte, Kira elvtárs.
KIRA De ne ennyire. Bővítsé, és hozza holnap.

Jakubek kimegy

Na, ettől majd leesik az álluk. A sok kocavadásznak. (*Elindítja a gramofont, feszülten figyel. Szarvasbögés. Leveszi a tűt, megpróbálja utánozni, nem megy. Újra felteszi, szarvasbögés. Újra megpróbálja utánozni. Bög, teljesen befeleledkezik*)

Nyílik az ajtó belép Wágner bőrdnndel

WÁGNER (*földbe gyökerezve nézi Kirát, aki nem veszi észre. Egy bögésszüneltelt megköszörüli a torkát*) Khm!
KIRA (*ijedte megfordul*) Á! Jaj. De megijesztett.
WÁGNER Hát szervusz. Megjöttem.
KIRA Na persze! Szervusz! Na megjöttél. Csakhogy!
WÁGNER Te mit csináltál most, ne haragudj?
KIRA Mikor? Ja! Hogy ez! Na, tudod... a vadászat! Öt perc múlva indulunk. Megtaláltam ezt a régi hogyhívjákot. Érted. Most ezeknek leesik az álluk, ahogy én a szarvast odacsalom. Ezeknek így meg fog nyúlni a pofájuk. De te! Te me izé! Hát máris?
WÁGNER Elvégeztem a kétéves pártfőiskolát. És visszakértem magam. Mégis csak ez a szülőföldem. Ha tenni kell, én itt akarok. De figyelj, Pista. (*Kezet nyújt*) Legelsőbben meg akarom köszönni..
KIRA Na, ugyan.
WÁGNER De igen. Én végül is elszöktem. Én végül is gyáván megfutamodtam, és amikor már nem bírtam tovább, és föladtam magamat, kiderült, hogy közben ti meg fölmenttetek engem a vádak alól... hogy székültétek azt a gyönyörű jellemzést, hogy én így meg úgy... meg se érdemlem.
KIRA Hogyne érdemelnéd meg, Wágner elvtárs. Mindenki tudja, hogy te mit álltal ki, hogy min mentél keresztül. De látod, a Párt igazságot szolgáltat mindenkinek. Visszajöhettél. És a képességeidnek és a képzettségednek megfelelő munkakörbe fogsz kerülni, azt én garantálom. Már el is helyezkedhetsz. Ez... ez lehet az irodád. Majd a gramofont persze elviszem. Most meg eljössz... Dehogyne, eljössz! A körvadászatra!
WÁGNER Ne haragudj, István, hadd üljek itt le... Hadd ne menjek most, ebben a pillanatban estem be... a bőrdnndök meg minden... Majd legközelebb.
MARJÁN HANGJA (*kívülről*) Pista! Jössz már, vagy mit csinálsz? KIRA (*visszaordít*) Megyek! - Na, ne kérsd magad.
WÁGNER Ne, tényleg. Most inkább csak itt leülnek...
MARJÁN HANGJA (*kívülről*) Pista!...
KIRA Na jó. Akkor ha megjöttünk. Megtárgyalunk mindent. Te egy beleváló gyerek vagy, Wágner elvtárs. (*Kiindul*)
WÁGNER És mondd! Angéla... itt dolgozik még?
KIRA Itt ám. És senkitől se hagyott udvaroltni magának. Egészen, mintha várna valakit, Wágner elvtárs. (*Kimegy*)
WÁGNER (*leül az íróasztal mögé, nagyot, boldogot sóhajt, gépei*) Angéla, kedves! Jöjjön hozzám...

13. jelenet

Erdő. Marján sántítva, Tolnai, Kira, vadászok. Folytonos kopácsolás a távolból

MARJÁN Ilye egy nyomorult napot. Vince, mondja, kihaltak a nyulak, vagy mi van?
VADÁSZ Az építkezés elriasztotta őket. Nem olyan már ez az erdő, mint régen. A tűz előtt. A fák, azok csak állnak... azok állnak... de az állatok már nem szeretnek i en.
TOLNAI Hányszor mondtam neked, István, hogy felejtse el azt a kultúrközpontot, az a mi keresztünk.
KIRA (*magának*) Na, most. Most jövök én. (*Köszörüli a torkát*)

TOLNAI Hányszor mondtam, figyelj ide? Négy éve dolgozunk rajta, nem tart sehoh se. Egyedül a márványterem készült el, de ahhoz se volt elég anyag, alacsonyabbra csinálták, és a Lenin-szobrot nem lehet felállítani.
MARJÁN Le kell vágni alul. Mintha izé... vízben állna.
TOLNAI Te azt hol olvastad, hogy Lenin térdig vízben állt egy könyvvel a kezében?

Kira nagyon köszöri a torkát, mélyeket lélegzik, furcsán néznek rá Te

István, mit gondolsz, meg lehet ezt csinálni? *Kira bög. Utána fagyott*

csönd

KIRA (*büszkén*) Na?

TOLNAI Ne haragudj, István... ezt nem értem.

Kira újra bög. Marján és Tolnai értetlenül néznek

VADÁSZ (*magyarázza*) Bögött.

MARJÁN Hát azt hallom. Majd István, ha te fölteszel nekem egy kérdést, akkor én meg kotkodálok.

KIRA Fogd már föl. Idecsalom a szarvast.

VADÁSZ Egészen jól csinálta, Kira elvtárs. Mutassa csak még egyszer!

Kira boldogan bög, fülelnek, hogy van-e válasz. Marjánék arrébb lépnek

MARJÁN Vagy pedig le kell bontani, és vissza kell építeni a helyére az erdőt.

VADÁSZOK Bátorban, Kira elvtárs!

Kira bög

MARJÁN A fásításra van támogatásunk, de mióta te kitaláltad, hogy ezt mi társadalmi munkában...

TOLNAI Azt te találtad ki.

MARJÁN Nem mindegy? Lényeg, hogy nem adnak. Ami nem megy, az nem megy.

TOLNAI A Lenin-szobrot be lehet állítani az erdőbe is, egy tisztáson csinálunk kultúrparkot.

MARJÁN Na. Például.

VADÁSZOK Na, most mint pázaskor!

Kira bög

TOLNAI Minden turistajelzés oda vezet. Körbe vesszük az egészet a márványlapokkal. Így a földön, legyezőszerűen. Gyógyforrás, padok satöbbi.

VADÁSZOK Föl kéne emelni!

Kira bög

MARJÁN A könyvre meg rá kéne vésetni, a fedelére, érted, hogy Kommunista Kiáltvány.

TOLNAI Nem is tudott magyarul.

KIRA (*diadalmasan*) Visszabögött!

MARJÁN Oroszul.

KIRA Mi? Mondom, a szarvas! (*Előkapja a puskát*)

MARJÁN Manyifeszt Kommunizisztikus Partyji. Valamit rá kell írni, hogy mit olvas.

TOLNAI Hát jól van. Visszaépítjük az erdőt. De mit mondunk az embereknek? Hogy négy évig minek szarakodtunk ezzel a kurva komplexummal?

MARJÁN Hát azt majd a Kira elmagyarázza. Ha már kitalálta. Igaz, Pista? Ha már kitaláltad ezt a monumentális baromságot.

KIRA Ssss!... Így nem hallom.

Meredten állnak

TOLNAI Ide figyelj, István, tele akarod löni a visszhangot? Akkor menj közelebb.

KIRA Ssss!...

Meredten állnak Element.

MARJÁN Vagy meghalt.

KIRA Micsoda?

MARJÁN Bögött egy utolsót, és meghalt.

KIRA Ti minek vagytok itt, ha csak szórakoztok egyfolytában. Vadászni jöttünk, nem? Akkor vadászunk, az istenit neki. De én többet veletek nem jövök. (*Legyint, lehuppan a földre, felpattan*) Az anyját! (*Lassan megfordul, nézi a földet*) Ráültem egy nyúlra. (*Felemel a fülénél fogva egy nyulat*) Gyerekek... nem fogjátok elhinni... én ráültem egy nyúlra.

TOLNAI Ez egy nagy taktikus. Ez a fenekével öl.

KIRA Leültem... és ráültem a nyúlra. Roppant egy akkorát... ugrok föl, hogy mi az...

VADÁSZ Eltört a gerince. Hát, gratulálok, Kira elvtárs.

MARJÁN Én is gratulálok, Pista. Egész nap kóborolunk összevissza, és te meg... neked jön az isteni szikra... és ráülsz.

KIRA Köszönöm.

TOLNAI Mert nem számított rá, érted, a nyúl. Láttá, hogy a puska elől van... Gratulálok tiszta szívből.

Mindenki gratulál

MARJÁN Még hizol egy kicsit, és ráülhetsz egy vaddisznóra.

KIRA Köszönöm... Én csak fogtam magam, értitek... eszembe nem jutott volna...

Elindulnak, Kira büszkén fogja a nyulat

TOLNAI Ne álljatok az István mögé, mert megharagszik valakire, és ráül.

KIRA Fogtam, mondom, leülök, úgyis már felidegesítettetek... erre egy akkorát roppant, de akkorát... Kapok a szívemhez, mondom, ilyen nincs... és akkor ott a nyúl kifeküdvé...

Kimennek. Közéről szarvasbögs

14. jelenet

Iroda. Angéla az írógépnél, Wágner mellette térdel

ANGÉLA (*olvas*) „...feleségül.” (*Egy fiókból dossziékat vesz elő*)

WÁGNER Ez mi?

ANGÉLA A levelek. Ezerötszázegy oldal, amit megígértem... hogy mindennap írok. Titkosítva. Érti, Wágner elvtárs?

WÁGNER Mondd, hogy Antal!...

ANGÉLA Antal...

WÁGNER És?

ANGÉLA Hozzá megyek magához, Antal! Én úgy vártam... úgy vártalak.

WÁGNER Szóval... igen!

ANGÉLA Igen.

WÁGNER Igen! Angéla, szabad egy táncra? (*Nyújtja a kezét*)

ANGÉLA Itt? Most?...

WÁGNER Angéla... Már ma bejelentjük... holnap megházasodunk... holnapután gyerekünk lesz. (*Felkarolja Angélat, körbe-körbe táncolnak*) Nekem Kira elvtárs biztos állást ígért a pártbizottságon. A párt-bizott-sááágon! Umcacca, umcacca.

ANGÉLA Jaj... egész elszédülök... Antal... hagyj abba...

WÁGNER Felelős állást. Ó, ez az illat... a nyakadon...

ANGÉLA Finom, ugye? Originál.

PESZT (*belép*) Mi folyik itt?...

WÁGNER (*ijedten megállnak*) Á! Az alezredes elvtárs.

PESZT Ezredes. Már megint maga, a frásznyavalya törje ki! A Wágner! Csak azt ne mondja, hogy körvadászhat van.

WÁGNER Ööö...

PESZT Nagyon úri világ van itt maguknál. De ennek én véget fogok vetni. Azzal kezdem, hogy magát elszállítatom a fenébe. Engem nem érdekel, mért csukták le. Én azt nem kérdezem. Meg hogy minek engedik ki folyton. Ami persze száz százalékig szabályellenes, amiért az elvtársak nagyon megüthetik a bokájukat. Mondom, nem érdekel. (*Ordít*) De maga sötétzárkában fog megrohadni, ha még egyszer a cellán kívül látom!

WÁGNER Bocsnát. Nem vagyok elítélt. Engem a legfelső szinten mentettek föl. Itt a párttagkönyvem. Nézze meg, ezredes elvtárs. (*Mutatja*) Én itt fogok dolgozni.

PESZT (*megnézi*) Aha. És ezt nevezi munkának. Hogy táncol.
WÁGNER Nem... Dehogyan. Csak várom az elvtársakat. És közben... ezredes elvtárs... őszintén szólva... mi arra jutottunk, hogy eljegyezzük egymást.
PESZT (*fanyalognak méregeti őket*) Igen? Hát, nagyon unatkozhattak. És mi lenne, ha munkahelyen kívül intéznék ezeket a dolgokat? Mi? Akkor mi lenne.
WÁGNER Ez kivételes alkalom volt. De itt e pillanattól munka fog folyni, kemény munka fog folyni, biztosíthatom az elvtársat.
PESZT Igen. És Marján elvtárs mikor érkezik vissza?
WÁGNER Én azt hiszem, hogy csak estefelé.
PESZT Addig nem tudok várni. Ide hallgasson... egy üzenetet adjon át neki, de szó szerint. Én Peszt ezredes vagyok az Államvédelemtől, és én nem fikciózok.
WÁGNER (*figyelmesen ismétli*) Nem fikciózok.
PESZT Mi? Na, mondom. Az Államvédelemnek nagyon alapos a gyanúja, hogy ide magukhoz rendőrspicli épült be. Csillár, csak annyit mondjon. WÁGNER Csillár?
PESZT Az a vége. Csillár. Megértette?
WÁGNER Meg.
PESZT Na jól van akkor. Csak hasznát veszem még magának is. (*Észreveszi a gramofont*) A mindenit. Erre táncoltak, mi? De lejárt. De azért maguk tovább táncoltak, kedves elvtársnő, ugyebár?
ANGÉLA Hát...
PESZT Aztán mit táncoltak, szabad tudnom?
ANGÉLA Keringőt.
PESZT Keringőt. Azt én is tanultam. Nahát, ha már ilyen örömműnep van... Szabad?
WÁGNER Izé... Ez izé...
PESZT No - hát csak megengedi. (*Felteszi a tüt, felemeli Angélat*)
WÁGNER (*leveszi a tüt*) Bocsánat, de...
PESZT (*viSSzaeszi a tüt, elhárítja Wágnert*) Kérem. (*Szertartásosan átöleli Angélat*)

Angéla kétségbeesetten néz Wágnere, aki nem tudja, mit csináljon. Peszt lehuny szemmel, átszellemülten várja a felcsendülő zenét. Szarvasbögés. Peszt körülnéz, Wágnere pillant, nem érti. Tovább vár. Újabb szarvasbögés

Mi a fene ez? (*Ellöki Angélat, nézi Wágnert, aztán a gramofont*)

Újabb szarvasbögés

A kurva mindenit! (*Megfogja a gramofont, földhöz vágja, elkapja Wágnert nyakán az inget*) Nem tudom, minek néz maga engem. De ez volt az utolsó dobása, érti?! (*Kirohan, becsapja az ajtót*)

ANGÉLA (*Wágnerehez szökken, rácsimpaszkodik*) Antal!
WÁGNER (*bénultan*) Nem is én... nem is én...
ANGÉLA Antal, hogy te milyen bátor vagy... meg se rezzentél.
WÁGNER Khm. (*Hősiesen az ajtónak*) Micsoda viselkedés ez! Ezt jelentenem kellene írásban!
ANGÉLA Nem szabad! De én láttam...
WÁGNER Te láttad...
ANGÉLA Én láttam.

15. jelenet

Az Édelmann-ház nappalija, vadászbál után. A másik szobából alkalmi dalárda spicces hangjai. Márta összeszedi a maradékokat. Jön sántítva Marján

MARJÁN Siess egy kicsit. Még megbeszélést tartunk az elvtársakkal.
MÁRTA Most? Elmúlt éjféli.
MARJÁN Most.
MÁRTA Be vannak rúgva. Majd holnap. Inkább küldd I őket, és feküdjünk le minél előbb.
MARJÁN Nincsenek berúgva. Tudod mit? Feküdj is le. Hagyd itt az egészet.
MÁRTA De én veled...
MARJÁN Menj lefeküdni. Mondom.
MÁRTA Már megint dirigálsz. Ezt annyira utálok. Már nem az a kis bakfis izé vagyok, aki elájult a gyönyörűségtől, ha elküldtet krétáért.
MARJÁN Kurva román kréták eltörtek mindig.

MÁRTA A másik meg, amit utálok- hogy például emlékszel, tegnap mit mondtál nekem?

Marján vállá von

Emlékszel

Szünet

Egy szót sem szóltál hozzám egész nap.
MARJÁN Szereltem a csapatot.
MÁRTA Este nyolckor. És minek szereltem a csapatot, mikor semmi baja nem volt?
MARJÁN De az a fekete gumi hogyhívják el volt rohadvá.
MÁRTA De r ár levele minek szedtéd szét, hogy megnézd? Bevonultál a konyhába nyolckor, kijöttél éjjel egykor, mert a gumigyűrű el volt rohadvá. Én meg ott dekkoltam a szobában, és bögttem, és nem hagytam abba, mert azt akartam, hogy amikor kijössz, lásd, hogy böögök, de nem bírtam, csak éjfélig.

Marján sóhaj

De szólj, a meguntál, ugye szólsz? Szólj, és akkor én... meg fogom érteni. Nyugodta szólj, és ne törődj velem, hogy mennyire fáj, mert az az én dolgom... csak az fontos... hogy... hogy ne éljünk hazugságban, hanem ha már meguntál, és I akarsz menni tőlem, akkor mondd meg őszintén. És attól még én szeretni foglak téged... és nem kérdezem, hogy miért, elengedem a kezedet, a menni akarsz... csak ezt ne...

MARJÁN Jó.

MÁRTA Mert én szeretlek, azt tudod, ugye? Hogy így még nem szerettem senkit, és nem is fogok. Azt ugye... tudod.

MARJÁN Ah... (*Próbál mosolyogni*) Hát majd... most inkább... tényleg... fekédj le.

MÁRTA De bejössz, hamar? Meddig tart ez? Sietsz?

MARJÁN Ma d... sietek. (*Összeszedi magát*) De addig nem tudnak jönni, amíg itt vagy, értsd meg.

MÁRTA Jó, de... (*Kiindul*) Várlak. Nem alszom el. (*Kimegy*)

MARJÁN (*leül egy fotelbe. Egy pillanattig vár, kiszól*) Tolnai!

Jön Tolnai, 'ra, Wágnere

WÁGNER Viktor! Most az jön, hogy (*Énekel*) Kimszesek vágta... Élükön Ságvári...

KIRA (*éneke*) Élükön Tolnai...

MARJÁN Most nem ez jön, Wágnere elvtárs, üljetek le.

WÁGNER (*énekei*) Élükön Tolnai...

MARJÁN Wágnere elvtárs, megértem az örömet... de kérlek, egy kicsit... öö...

WÁGNER Bocsánat.

MARJÁN Kényelmetlen, meg furcsa ez... hogy így egy bál után... sajnos hivatalos dolgokkal kell foglalkoznunk. Talán Tolnai elvtárs...

TOLNAI Hát igen.

Csönd

MARJÁN Nagyjából mindannyian... tudjuk, miről van szó.

WÁGNER (*büszke, hogy ő is tudja*) A csillár...

MARJÁN Nos... lényegében. Lényegében a csillár, igen.

KIRA A csillár. Tudtam. Hol a borom?

TOLNAI Ugorjunk neki, István. Hogy is van ez a dolog?

KIRA Hogy van? Hát megmondom. A ti hibátok is. Úgy van, hogy az önbírálattal itt már jó ideje senki se törődik, és akkor miért én törődjek egyedül? MARJÁN

Mi , hogy senki se törődik?

KIRA Te mikor bíraltad utoljára magadat?

MARJÁN Most nem rólam van szó.

KIRA Dehogynem. Nagyon jól tudjuk, hogy folytonos önbírálat nélkül nincs előrelépés...

MARJÁN Ne haragudj, de ha mi folytonos önbírálatot tartunk, akkor az azt jelenti, hogy folyton mindent rosszul csinálunk.

TOLNAI Akkor meg hogy lehetnének ezen a poszton?

KIRA Most ez így véletlenül kipattant, és akkor én vagyok az áldozati bárány. Jó, a csillár az igaz. Jó, én most önbírálatot tartok, de viszont elvárom, hogy legközelebb ti tartsatok önbírálatot.

MARJÁN Rendben van, legközelebb Tolnai elvtárs tart önbírálatot.
TOLNAI Miért én?
MARJÁN Hát nem mindegy?
TOLNAI Nekem mindegy, de ha mindegy, akkor miért pont én?

Wágner feláll, kiindul

MARJÁN Hova mész?
WÁGNER Vécére.
MARJÁN Ne menj most vécére, ha mindenki kimáshkál, képtelenség megbeszéli.

Wágner visszaül

KIRA Fogjuk rövidre. Hibás vagyok abban, hogy amikor az anyám megvásárolta a csillárt, nem dobtam ki rögtön. Ennyi az egész.
TOLNAI Semmi több?
KIRA Semmi több.
TOLNAI Ez nem sok. Most tartasz rendes önbírálatot, vagy nem tartasz?
KIRA Hát tartok.
MARJÁN Akkor tessék.
TOLNAI Lényegében az a kérdés, Kira, hogy te rendőrspicli vagy, vagy nem vagy rendőrspicli.
KIRA Mi?
MARJÁN Jól hallottad.
KIRA Hogy lennék már rendőrspicli?
MARJÁN Szóval nem.
KIRA Persze hogy nem.
TOLNAI Ez a híres önbírálat. Köszönjük szépen.
KIRA Ki találta ezt ki?
MARJÁN Az egész ott kezdődik, hogy az apádról valahogy nem meséltél nekünk soha. Hogy ez a csillár honnan került elő.
KIRA Az apámról. Na, szép. *(Szünet, a többiek várnak)* Az apám tisztviselő volt. Egy burzsuj volt, na. Tessék. Egy burzsuj. De én hamar elszakadtam. En amióta az eszemet tudom...
TOLNAI És milyen tisztviselő volt egészen pontosan?
KIRA Közigazgatási. Körülbelül úgy lehet mondani...
MARJÁN Úgy lehet mondani, csak ez nem igaz.
KIRA Fogalmam sincs, hogy egészen pontosan...
MARJÁN Nekünk van, Kira. *(Felvesz egy papírt)* A te apád volt a felelős azért, hogy a fehérterror idején itt a megyében bebörtönözték és megölték az illegális kommunistákat.
KIRA *(felpattan)* Ez egy rágalom. Ezt én úgy ahogy van, tagadom.
MARJÁN Tagadod vagy visszautasítod?
KIRA Mi?
MARJÁN Tagadod vagy visszautasítod?
KIRA Tagadom.
MARJÁN Mert a tagadás beismerés. Tagadni csak azt lehet, ami igaz. Ha nincs igazság, nincs mit tagadni.
KIRA Micsoda?
MARJÁN Tagadod vagy visszautasítod?
KIRA Visszautasítom.
MARJÁN Milyen alapon utasítod vissza, ha az előbb azt mondtad, fogalmad sincs, hogy mit csinált pontosan.
KIRA Na várjunk csak...
TOLNAI Te negyvenegyben beléptél a Pártba.
KIRA Közülünk én voltam a legelső. Ez is mutatja...
TOLNAI Amikor még egyikünknek se volt összeköttetése a Párthoz, akkor te beléptél, mert teneked valahogy lett összeköttetésed. Akkor az emberben fölmerül, hogy téged a rendőrök építettek be az apád révén.
KIRA Ez nem igaz! Nekem eleve semmi közöm...
TOLNAI Akkor hogy van, hogy megállás nélkül nyomozol közöttünk?
KIRA Ki nyomoz?
TOLNAI Vegyük csak Jakubeket, akit már Édelmannra is ráállítottál, aztán Marjánra meg énram.
KIRA *(nyög)* En ilyet... soha az életben...
TOLNAI Ebben a helyzetben kénytelenek voltunk kinyitni a páncélszekrényedet.
KIRA De el se olvastam... amit összeirált!... Az egyébként is... teljesen más. Az nekem munkaköri kötelességem...

MARJÁN Egyszer azt mondd, hogy nem csináltad, aztán, hogy kötelesség. Hát hogy lehet neked hinni, Kira?
TOLNAI Aztán itt van a kultúrközpontod. Mi lett belőle? Az lett, hogy minden fontosabb dolog elől nyelte a pénzt, és a legjobb dolgozókat elvonta a termeléstől. És akkor a te esetemben az mindjárt fölmerül, hogy ez tudatos dolog. Én nem tudom, hogy fogod ezt az életben kimagyarázni.
KIRA Egyáltalán nem... Nem így van. És nekem lehet hinni. Hogyha alkalmat adtok, én elejétől a végéig...
MARJÁN Azt hiszem, Kira, neked egy-két dolgon nagyon alaposan I kéne gondolkodnod.

Marján int Tolnainak, aki kimegy

KIRA Mondom, én az első ponttól az utolsóig...

Tolnai visszajön két rendőrrel

Na ne... hát ez... kérek... ne...

A rendőrök megfogják Kirát, és kivezetik

WÁGNER Én remélem... mert Kira elvtárs, én úgy ismertem meg... nagy formátumú egyéniség. Szóval én remélem, hogy mindennek ellenére... tisztán fog ebből kikeveredni, és a Pártnak nem kell miatta szégyenkeznie. És én azt mondom, elvtársak, amit pontosan Kira elvtárs mondott nekem a reggel. Hogy a Párt igazságot szolgáltat mindenkinek. Es ha másban nem bízhat, ebben bízhat.
TOLNAI Menjünk, Antal. Nagyon késő van.
WÁGNER Hát szervusz, Viktor. Meg kell mondjam, hogy rettenetesen megrázott a dolog.
MARJÁN Engem is.
WÁGNER Es akkor reggel eligazítotok, hogy mi a feladatomban. Én hétkor már bent leszek.
TOLNAI *(Marjának)* Szervusz. Jó éjszakát.

Kezet fognak. Tolnai és Wágner kimegy. Marján az ablakhoz lép, kibámul

MÁRTA *(jön)* Viktor... *(Nincs válasz, Marjánhoz lép, megsimogatja)* Nem jössz? Viktor...

MARJÁN Unlak.

MÁRTA Tessék? *(Nincs válasz)* Mit... mit mondtál?

MARJÁN Kértél, hogy szóljak. Hát szólok. Unlak. Meguntalak. Nem tudom másképpen mondani. Fárasztó vagy. Fárasztó a szereteted. Hát ennyi. Ne haragudj.

MÁRTA Azt mondtad, meguntál? De hát... mit untál meg?

MARJÁN Mindent. *(Megfordul)* Te azt mondtad nekem egyszer - pontosan itt ültünk... hogy nincs meg benned az a lobogás, emlékszel? Az a tűz, ami bennem. Hát nincs meg. Eddig tartott ez. Nincs mit egymás szemére hányunk.

MÁRTA De mit csináljak, hogy jó legyen neked? Nem mondtad soha, hogy mást akarsz. Csak mondd. En meg tudok változni. *(Felkiált)* De - Viktor - ne hagyj el!

MARJÁN Megígérted, hogy ha ez lesz, nem rendezel jelenetet.

MÁRTA Hogy ha *egyszer!* De nem *most!* Miért *most!*!...

MARJÁN Azt hiszem, már régen kellett volna.

MÁRTA *(sír)* Istenem... Viktor... én ezt nem érdemlem... a Pali is!... És te is!

Mikor pedig én... én...

MARJÁN Segíts csomagolni, Márta. A bőröndöket majd én leveszem. Ott vannak még a szekrény tetején?

Márta zokog

Kérdem, hol vannak a bőröndök.

Márta zokog. Marján kimegy. Kintről hatalmas robaj, szitkozódás

MÁRTA Gyűlöllek, hallod? És azt kívánom, hogy halj meg, mint a Pali, hallod? Azt kívánom neked szívből...

Marján megjelenik mögötte üres, szétnyílt bőröndökkel a kezében

(Nem veszi észre) Azt kívánom neked teljes szívemből, hogy halj meg! Mint a Pali, akit megöltél! Úgy halj meg te is, hallod?! És legközelebb holtan lássalak!

Marján áll

16. jelenet

Börtöncella. Húszas égő világít. Jakubek ül a priccsen. Nyílik a vasajtó, belöki Kirát. Vasajtó döngve becsapódik

KIRA Jakubek!

Jakubek mozdulatlanul ül

Mi van? Alszik? Vagy mi van? Engem is... bevágtak. Énnekem is befellegzett. Mi? Jakubek. Miért nem mond semmit?

JAKUBEK Mit mondjak?

KIRA Hát... Nem tudom. Magának szóltak? Hogy mi lesz ebből? Vagy hogy... mit akarnak kihozni?

Jakubek hallgat

Vagy mit mondtak magának?

JAKUBEK Semmit.

KIRA (*körbenéz, tehetetlenül áll*) Azt tudja... hogy idáig tartott. Hogy innen... nincs tovább. Meg jönnek az apámmal - hát honnan tudjam én azt? Mi közöm hozzá? Meg hogy magát rájuk állítottam - de én nem abban az értelemben! Ez pártfeladat volt! Maga tudja a legjobban, Jakubek. Maga mondja meg nekik - mert maga tudja!

JAKUBEK Én nem tudok semmit.

KIRA De - dehogynem tud. (*Rövid szünet*) Én is... leülök. (*Leül*) Jakubek elvtárs... már régen akartam... fura helyzet, hogy itt... de mégis... (*Nyújtja a kezét*) Szervusz. Hogy most már... minek megjátszani magunkat, hm? Ez a hivatalos magázódás... Ööö...

Jakubek mozdulatlan

(*Visszaengedi a kezét*) Na. Csak ne engem okoljon. Marján az oka mindennek. Marján az oka. Érti? Ó a felelős ezért. Ómiatta van, Marján miatt, érti? Meg Tolnai! Le kellett volna fognunk őket! Már régen. A kezünkben voltak, de mi vártunk! A jó bűdös francba. Mi csak vártunk, mi?... Az istenért, Jakubek, miért nem mond *valamit!*...

JAKUBEK Mit mondjak? Hagyjon már engem. Mi a szarnak lamentál, mióta ide ette a fene? (*Rákiált*) Miért nem marad kussban?!

Csönd

KIRA (*könnyekkel küszködik*) Nem... ez nem lehet... nem lehet igaz... hogy egyszer csak mindennek vége... de miért? Miért én? Mikor nem is vagyok rendőrspicli. Mindenki tudja... ezt nem lehet csak úgy rám fogni... minden alap nélkül... Figyel rám, Jakubek?... maga csak ül... magának mindegy? (*Csönd. Kezébe temeti az arcát*) Mit csináljak? Mi? Most... mit csináljak...

JAKUBEK Akassza föl magát, Kira elvtárs.

Kira fölneéz. Jakubek kirántja a derékszíját

Nézzen ide... amilyen állapotok itt vannak... még az övemet se vették el. Az a rács... ott főtt... megtartja magát, Kira elvtárs. Az már ki lett próbálva.

KIRA Föl is... föl is akasztom magamat. (*Csönd*) Föl is akasztom magamat. Csak emlékezzen Édelmannra. Nekem itt már nem néz ki semmi jó. En inkább fölakasztom magamat. Adja csak ide. (*Elveszi az övet*) Maga is, Jakubek? Maga is?...

JAKUBEK (*megrántja a vállát*) Lehet.

KIRA Mert én most fölakasztom magamat. Hallja?

Csönd. Kira vár, próbálgatja az övet, feláll a priccsre, megcsomózza az övet a rácson. Jakubek mozdulatlan

Így ér véget. A pincében. Egy élet. Ennyi. Fölakasztom magamat. És kit érdekel? Senkit. (*Becsatolja nyakán az övet*) Jakubek... én nem tréfálok. Én fölakasztom magamat.

Jakubeknek lebukik a feje, elalszik

Én is... akartam. Akartam valamit. Én akartam. Én hittem. Hittem és hiszek a Pártban. És a Párt... hálás lehet nekem. És erre egyszer rá fognak jönni. De akkor én már nem leszek. (*Rövid szünet*) És én jó ember voltam. Hallja, Jakubek? És a csillárt is... ki akartam dobni. De nem bírtam. Mert mégis-csak... az anyám. (*Rövid szünet. Akadozva énekel*) Föl, föl, ti rabjai földnek! Föl, föl, te éhes proletár! A győzelem napjai jönnek! Rabságodnak vége már! A múltat végképp eltörölni! Rabszolghad, indulj velünk! A föld fogsarkából kidölni! Semmik vagyunk s minden leszünk!... Na. (*Leugrik a priccsről, meghal*)

Jakubek felhorkan, alszik, horkol

17. jelenet

Konyha. A csilláron égnek a gyertyák

KIRA NÉNI des fiam... Örökké rohansz, sokára jössz meg, hamar elmész... De most ugye maradsz egy kicsikét tovább? A születésnapodon. Ez a legnagyobb ünnep nekem. Készen van a torta. A csokoládés, a francia krémmel. Csak nem sikerült olyan jól, valahogy a tészta összeesett ... De hát... Jaj miért nem jössz, édes fiam. Mikor megígérted... Csak hogy legalább lássalak, hogy jól vagy. En jól vagyok. Fája lábam. Meg nem alszom egy szemet se. Pedig ha alszom, az a legjobb. A szüleimmel álmodok olyankor. A hátsó kertről... ott úgy nőtt a nád, hogy egyszer kiűtött a gyerekszobában is, az ágy mögött... Olyan sápadtan nőtt ott... a szobában. Ami úgy a műhely felé nézett, tudod. Azt meg le kellett bontani, lett a helyébe kiskert. V rágok. Onnan szedett nagyapád, a legszebbeket nekem hozta... mikor me születtem... Hát csak megvárlak. Csak jössz... most már. A csillár..., így most szép. Mert most ünnep van, fiam: Ez nekem a legnagyobb ünnep. Egész na úgy készülődtem... úgy vártalak, már hajnal óta, álltam az ablaknál, hátha esetleg... a munka előtt van egy kis idő... De akkor még nem volt meg a torta, majd csomagolok is egypár szeletet. Habár kicsit össze van esve, **ie** azért finom... (*Csönd*) Édes fiam.

Csönd. Besötétedik. Teljes sötét, csak a csillár gyertyái égnek

1956

18. jelenet

Erdő. Középen Lenin-szobor. Marján ül egy farönkön, puskatussal másodpercenként rákoppint egy köre maga előtt. Tolnai, Wágner, vadászok

WÁGNER Viktor, te, mit művelsz ott?

MARJÁN Hát nézz oda, erre vonulnak a hangyák. Onnan a bokortól jönnek libasorban, átmásznak ezen a kövön, és nem tudom, hová akarnak eljutni, de nem sikerül nekik, mert mindig, amikor az egyik felér a kő tetejére, én leütöm.

TOLNAI És meghal, vagy csak elájul?

MARJÁN Több mint valószínű, hogy meghal. Itt ma nagy teríték lesz.

WÁGNER (*vizsgálja a hangyák útvonaltát*) Aha!

TOLNAI Tudtommal a körvadászat inkább a nyulat kultiválja, Marján elvtárs, maximum még a fácánt. Ilyet én még soha életemben nem hallottam, hogy körvadászatot rendeznek, kérlek szépen, hangyára.

MARJÁN Én legalább valamit elejtek, Tolnai elvtárs.

WÁGNER Hát ez is vadállat, elvtársak.

TOLNAI Csak a tróféák hova férnek el, Viktor, gondoltál arra?

MARJÁN Én arra gondoltam, hogy ki kéne vágni ezt az egész elátkozott erdőt. Arra gondoltam. Három éve visszatelepítettük, mit értünk el vele? A megyéből folyton leugatnak, hogy a kultúrközponttal mi lesz. En nem tartom tovább a hátam.

TOLNAI Most már fel lehetne építeni rendesen, a Kira nem zavarog összevissza.
Ez a Lenin is itt áll, a kutya nem törődik vele. Legalább az úttörők kijönnének.
Az úttörőknek meg lett határozva, hogy jöjjenek ki.
WÁGNER Igen ám, csak hogy már határsávba tették a szobrot, Tolnai elvtárs.
Négy méter harminc centivel hátrébb rakták, pont a határsávba. TOLNAI Az istenfáját a sok baromnak!
VADÁSZ HANGJA *(távolról)* Hahó!...
VADÁSZOK Induljunk, elvtársak! Gyorsan! Kezdődik!

Sietve szedelődzködnek

WÁGNER Viktor! Fel kell állni a körbe. Én be vagyok szarva. Én még sohasem lőttem. Ennekem a szemüvegem miatt... Ez ugyanis cilindres. TOLNAI Gyere, Antal, majd én melletted leszek. Csak engem figyelj.

Elindulnak. Marján is feltápáskodik, sántítva utánuk ered, megáll

Marján elvtárs, ne maradj le!

Marján észreveszi, hogy a sapkáját otthagyta, visszabiceg érte, újra elindul, a többiek már elmentek. Tétovázik, legyint, leül a szobor talapzatára

MARJÁN A kurva mindenségit, Vlagyimir Iljics, én rájöttem, hogy utalok vadászni. De szerintem a többiek is utálnak. Fogalmam sincs, minek csináljuk. Maga vadászott annak idején, Vlagyimir Iljics? *(Felpillant)* Maga nem. Maga csak dolgozott örökké, meg beszédeket tartott. Maga nagy ember volt, Lenin elvtárs. En szeretnék olyan nagy ember lenni, mint maga. De itt nem lehet.

LENIN *(leengedi könyvet tartó kezét, Marján felé fordul)* Miért ne lehetne, Viktor Nyikolájevics?

MARJÁN Miért? Hát miért. Nem tudom. Én nagyobb dolgokra születtem, Lenin elvtárs. Csak itt nincsenek nagyobb dolgok. Legalább kiemelték volna.

Felvittek volna a Központi Bizottságba. De nem... nem vettek észre engem.

LENIN De hiszen maga rátermett ember, Viktor Nyikolájevics.

MARJÁN Pedig szeretnek az emberek. Az nem véletlen, hogy annyi tévút után, hogy volt az Édelmann meg a Kira, engem választottak első titkárnak. De ez még kevés. Engem nem a hatalom érdekel, vagyis nem a saját hatalmam, hanem a nép hatalma. Csak itt nem tudok eleget tenni érte, Lenin elvtárs, én itt meg vagyok fojtva.

LENIN De hát mi áll az útjában, Viktor Nyikolájevics?

MARJÁN Tolnai áll meg Wágner. Ők állnak. Ők az állóvízben lubickolnak. Őnekik jó, ahogy van. Ők nem akarnak többet - mindig többet. De én akarok! LENIN Ez igen, Viktor Nyikolájevics.

A háttérből puskaropogás

MARJÁN *(felpattan)* Én akarok! Én győzni akarok. Ezek nyúlra lövöldöznek itt, Vlagyimir Iljics! Amikor égető kérdések vannak! Mert ezeknek mindegy! Amíg ez a kettő itt van, nem lesz előrelépés! Mert mit akarunk, Vlagyimir Iljics?

LENIN Nos hát, mit is akarunk, Viktor Nyikolájevics?

MARJÁN Hogy mindenki beálljon a sorba! Azt akarjuk. És hogy ne legyenek többé Édelmannok meg Kirák! Hát hogy lesz így világforradalom, Lenin elvtárs, ha a Tolnai mindig ahhoz csapódik, aki épp fölül van, de még egyetlen gondolata magától nem volt? Wágner meg tanulmányokat ír, amikből értelmes ember egy rohadt szót nem ért meg? És ezek vezetik az embereket! Hát ki fog itt akkor tenni valamit?

LENIN Valakinek pedig tenni kell, Viktor Nyikolájevics. *(Újra a szoborpózba merevedik)*

MARJÁN *(visszaül a farönkre, ütögeti tovább a hangyákat)* Nem lehet itt semmit.

TOLNAI *(jön hátul, Marján mögé lép)* Fácánok! Gyere, Viktor! Négy nyulat lőttem, képzeld. Wágner is boldog, azt hiszi, lekapott egyet, pedig én lőttem neki.

MARJÁN Tolnai... mondj le.

TOLNAI Mi?

MARJÁN Mondj le. Menj el a városból. Nem akarok neked rosszat. De elég volt. TOLNAI Viktor, már régen figyeljük, teneked egyre nyomottabb a hangulatod.

Túl vagy terhelve. Így nem szabad dolgozni. A pártbizottság tegnap megszavazta, miután hazamentél, hogy kaphass három hét szabadságot.

MARJÁN Nem megyek sehova. Te méész.

TOLNAI Szanatórium. A hegyekben. Jó levegő. Kipihened magad. Rendbe jönnek az idegeid.

MARJÁN Semmi bajom a kibaszott idegeimmel!

TOLNAI *(csendesesen)* Látod. Ezt mondom. Így nem szabad. Évek óta éjt nappallá téve dolgozol, Viktor. Az ember elfárad. Könnyebben téved. Hidd el, szükséged van rá.

MARJÁN Mi a francot téved! Én nem tévedek, Tolnai. Én nagyon is jól tudom, mi folyik itt. Összeesküdtetek ellenem.

TOLNAI Ugyan. Viktor! De hát most te magad is... hát nézd meg, mit csinálsz, ordítasz... egész üldözési mániád van már... Ott jó kezekben leszel. Bögyös kis nővéreké...

MARJÁN Fegyelmivel doblak ki a fenébe.

Csönd. Méregetik egymást

TOLNAI Ez pártutasítás, Viktor, mi csak a megyei rendelkezést hagytuk jóvá.

Holnap reggel indulsz. Hét óra harminckor áll be a sofőr.

MARJÁN Nem megyek sehova, Tolnai. Te pedig meg fogsz dögleni.

HANGOK *(kívülről, közelítenek)* Elvtársak! Tolnai elvtárs! Marján elvtárs!

Jön Wágner a nyulakkal, vadászokkal, öltönyös elvtársakkal, egyenruhásokkal

WÁGNER Elvtársak, azonnal vissza kell mennünk. A városban... én nem is tudom.

RENDŐR Marján elvtárs, váratlan események történtek.

MARJÁN Jelentsen.

RENDŐR Jelentem, a városban tömegek verődtek össze több ponton. A szövetkezet könyvesboltját feltörték, a könyveket az utcára szórják, elégetik. Zászlót is égetnek, az épületekről leverik a vörös csillagot. A börtönből kiszabadították az elítélteket. Egy államvédelmi főhadnagyot a lakásából hurcoltak el, és súlyosan ütlegelték. Jelszavakat kiabálnak. Azt üvöltik, hogy forradalom van. És legújabbán elindultak a pártbizottság felé.

MARJÁN De kicsodák ezek?

RENDŐR Jelentem, nem lehet tudni. Jönnek mindenfelől. És egyre többen vannak.

MARJÁN Rendben van, elvtársak. Elvtársak, a kocsikhoz! A pártbizottságra megyünk. Hadnagy elvtárs! Egy pillanatra!

Egy tiszt odalép

Tolnai és Wágner elvtársnak civil ruhát ad, aztán a tömeghez viszi, és kiteszi őket az utcán. Számukra az az utasítás, hogy puhatolják ki, pontosan mi a célja a csöcseléknek, és mérjék fel, hogy kiből áll.

TISZT Értettem, Marján elvtárs. Még egy kérdést szabadna, Marján elvtárs?

MARJÁN Mondja, de gyorsan.

TISZT Nem tartozik közvetlenül ide, de már régóta furdal engem. Hogy itt van ez a Lenin-szobor, ugye. Es egy könyvet olvas.

MARJÁN Igen.

TISZT És az van a könyv borítójára írva, hogy Lenin.

MARJÁN Aha. Tényleg.

TISZT Én ezt nem értem.

MARJÁN Na ide figyeljen. Khm. Az első kiadást olvassa, hogy javításokat végezzen a második kiadáshoz.

TISZT *(nézi)* Á. Köszönöm, Marján elvtárs.

Kiindulnak

Csak viszont akkor meg hol a tolla?

Kimennek

19. jelenet

Iroda. Marján az ablaknál. Konyakot tölt, iszik, néz kifelé

TISZT Be fogják törni a kaput, Marján elvtárs.

MARJÁN Az osztag?

TISZT Mindenki elfoglalta a helyét. A tetőn is.

MARJÁN Ki a parancsnok?

TISZT En vagyok.

MARJÁN Jó. Nem kér? *(Kinálja a konyakot)*
TISZT Köszönöm. Csak egy korty. Csak éppen.

Marján tölt neki, iszik

MARJÁN Nézze meg ezeket.

A Tiszt is kiles az ablakon

Üvöltének. Állatok. El van torzulva az arcuk. Meg akarnak ölni minket.
TISZT Nem hinném, hogy meg akarnának... MARJÁN Nem hinné,
hadnagy elvtárs. Hát menjen ki. És meglátja.

Csönd. a hadnagy lapít

(Felordít) Menjen ki! *(Csönd)* Nem szabad hagyni, hogy bejussanak. Fegyver van náluk. Ez most már nem vicc. Cselekedni kell, hadnagy elvtárs.
TISZT Vagy ezren vannak, Marján elvtárs, mi meg itt vagyunk talán ha negyvenen. Én azt mondom, nyissuk ki a kaput, adjuk meg magunkat, adjuk át a fegyvereket. Akkor majd összetörök a berendezést, és tovább mennek.
MARJÁN Párttag maga, hadnagy elvtárs?
TISZT Igen.
MARJÁN Elismételné, amit az előbb mondott?

Tiszt hallgat

Talán közéljük tartozik?

Tiszt hallgat

Menjen vissza az osztaghoz. Adja ki a tűzparancsot.
TISZT Csak éles lőszerünk van, Marján elvtárs. *(Áll)*
MARJÁN Nem hallotta, amit mondtam?
TISZT De igen. *(Áll)*
MARJÁN Nem a levegőbe. Lefelé. Ezeket ne sajnálják. Ez most már háború.
Addig löjjenek, amíg mozog valaki a téren. Menet.
TISZT Értettem. *(Tétovázik)* Tolnai elvtárs és Wágner elvtárs is kint vannak.
MARJÁN Ők a mi hőseink, hadnagy elvtárs. Nehéz időket élünk. Úgy kellene a mártírok, mint egy falat kenyér. Adja ki a tűzparancsot.

A hadnagy tiszteleg, kimegy. Dübörgés: lent betörték a kaput

(Kiles, a fiókhoz lép) A kurva anyjukat. *(Pisztolyt szed elő, tovább turkál, nagyon ideges)* A kurva anyjukat. Hol a kurva anyjában van a tár?

Mögötte betörnek az ablak. Lövések. Sok. Hosszú sorozat. Újabb lövések. Marján felkapja a fejét, mocsanatlan, figyel. Az ajtóhoz ugrik, bezárja. Kintről lábdobogás, kiáltás: „A tetőn vannak! A tetőre!” Marján egy sarokba húzódik. Kintről próbálgatják az ajtót, Marján előreszegezi a pisztolyt. A felkelők továbbmennek

(Halkan) A kurva anyjukat...

Lassan nyílik a szekrényajtó, Marján odakapja a fegyvert. Kilép Jakubek

Jakubek! Maga... hogy kerül ide?
JAKUBEK Ssss...
MARJÁN Maga is... előlük?...
JAKUBEK Három évet ültem.
MARJÁN Három évet. Én...
JAKUBEK Három évet. *(Marján felé lép)* Sok volt.
MARJÁN De nem miattam... *(Rászegezi a pisztolyt)* Ne jöjjön közelebb.
JAKUBEK *(mutatja a tárat)* Tudtam, hogy nem fog bízni bennem.
MARJÁN Dehogynem. Hát persze. *(Az asztalra teszi a fegyvert)* Csak ami itt van...
JAKUBEK Nem mintha csodálnám. Gondolhatná például...
MARJÁN Jakubek... meg kéne lépni innen.
JAKUBEK Hogy talán... gondolhatná... bosszút esküdtem ott magamban.
MARJÁN Én nem... nem gondolok ilyet. Es tudnia kell, hogy nem tehettem róla.
De hiába tiltakoztam...

JAKUBEK Néha az jutott eszembe, hogy maga egyszer csak kinyitja a zárka ajtaját... *(Kesztyűs kezével felveszi a pisztolyt az asztalról, amíg beszél, beteszi a tárat)* És azt mondja, jöjjön, Jakubek, szükségünk van magára...
MARJÁN N legyen naiv. Itt senkire nincs szükség. Énrám sincs szükség.
Kórházba akarnak vinni.
JAKUBEK És én azt mondom erre, de hát mit csináltak velem? Itt rohadok mióta, nyakamba csöpög a víz...
MARJÁN Bolondokházába akarnak zámi. És meg is csinálják. Ha addig ezekbe nem török az ajtót, és fel nem lógnak mind a kettőnket...
JAKUBEK Mert egyfolytában csöpögött.
MARJÁN Tűnjünk el innen! *(Előveszi a kulcsot)* Majd elmondja később...
JAKUBEK Most akarnám elmondani.

Rövid szünet

MARJÁN Én bocsánatot kérek, térdeljek le, vagy mit akar?...
JAKUBEK Nem, hanem... Csak azt, hogy három évig... csöpögött a víz.
MARJÁN Csöpögött. De túlélte, nem? De azt nem fogja túlélni, ha ezek itt elkapnak minket...
JAKUBEK Álomban is...
Marján elindul az ajtó felé

Álljon me ! Marján megáll

Végig akarom mondani... Álomban is csöpögött. Egyszerre csak egy csöpp. Mindig. Hiába szóltam. Hiába ordítottam. Egyszer eltörtem a csövet. De megcsinálták. És megint csöpögött. Csak akkor már bilincsben volt a kezem. És nem tudtam újra eltörni. Es azt... hallgattam, hogy csöpög. Beszéltem magamban. Énekeltem. Azt mondtam, hülyeség. Hogy csöpög, és akkor mi van? De mégse lehetett kibírni.

MARJÁN Jó, de...

JAKUBEK Ssss... *(Rövid szünet)* És most itt vagyok. És még mindig csöpög.

Érti... amit mondok?

MARJÁN Értem.

JAKUBEK *(Marján jobb halántékához emeli a pisztolyt)* Igazán érti, vagy csak úgy monda?

MARJÁN Jakubek...

JAKUBEK Igazán érti, vagy csak úgy mondja?

MARJÁN Igazán értem...

JAKUBEK Akkor jó.

Jakubek lő, Marján holtan rogy össze. Jakubek melléje ejti a pisztolyt, felveszi a kulcsot, kimegy. Kintről lábdobogás, kiáltás

HANGOK Honnan löttek? - Lentről! - Itt voltak? - Az zárva van.

20. jelenet

Iroda. Wágner az íróasztal sarkán ül, Angéla az írógépnél. Wágner papirokat vesz fel az asztalról, visszadobálja őket

WÁGNER *(olvas)* „Az először zárva, majd nyitva talált ajtóból az a következtetés vonható le, hogy a székházban rejtőző Marján Viktor a tömeg haragja elől el akart menekülni, de menekülés közben öngyilkos lett.” Iktassuk.

ANGÉLA Igen s.

WÁGNER *(átfut egy papírt)* Majer szobrász kérdezi, hogy akkor a kialakult helyzetben megfarag ja-e a tollat Lenin kezébe a második kiadáshoz. - Ez meg mi a csodát jelent? Ez valami rejtjeles üzenet? *(Olvas)* „Csak az a probléma, hogy a bal kézbe tudnám elhelyezni a tollat, de nem tudom, hogy Lenin balkezes volt-e.” Ez normális? Ki ez a Majer?

ANGÉLA Én nem tudom, Antal, ki a Majer, mit írjak neki, hogy faragja vagy ne faragja?

WÁGNER Faragja. Azért szobrász, faragjon. Édes Istenem, mikor jön már a Tolnai, én i :t összeroppanok, én ezt nem bírom. Hol van Tolnai egyáltalán?

ANGÉLA Nem látták napok óta. *(Gépei)*

WÁGNER Angéla, én ebbe akkorát fogok bukni, hogy még rágondolni is rossz. Nekem ez túl sok. Kineveztek a Forradalmi Bizottság elnökének, és meg

vagyonok löve. Pesten szovjet tankok, harcban állunk. De a kutya ide nem szagol, hogy megmondja, mégis, mihez tartuk magunkat.

ANGÉLA Mit írok, hogy tisztelt Majer elvtárs vagy Majer úr?

WÁGNER Keresztnévet. Most itt nincs elvtárs, Angéla, de nincsen úr se, amíg forradalom van, mindenkit a nevével szólítunk. Aztán majd meglátjuk. ANGÉLA *(abbahagyja a gépelést)* Antal!...

WÁGNER Most nem érek rá. Most ne is mondjal semmit. Teljesen össze vagyok zavarodva. A kommunista miniszterelnök kihirdeti, hogy harcban állunk a Szovjetunióval. A másik kommunista miniszterelnök kijelenti, hogy harcban állunk az ellenforradalommal.

ANGÉLA Antal...

WÁGNER Az államvédelmet feloszlattam. Megszerveztem a nemzetőrséget, most azt is oszlassam fel? Megszerveztem a polgárőrséget, mindenki fegyverrel masírozik fel-alá, senki nem mer löni, mert fél, hogy visszalőnek, megjcsak az lenne a legokosabb, ha mindenkit leszerelnék? Megszerveztem a munkástanácsokat, a forradalmi katonai tanácsot, ilyen szervezetség még az életben nem volt, de mire megy ki ez az egész, Angéla?

ANGÉLA Antal, hallgass meg, kérlek.

WÁGNER Én nem születtem hősnék. Énnekem jó volt, ahogy volt. Én boldog ember voltam. Tanulmányokat írtam, hogy hogyan lehetne jobbítani. Hogyan lehetne a szocialista eszmét úgy megértetni az emberekkel, hogy ne csak elfogadják, hanem meg is szeressék, hogy szívből a magukénak vallják, mert az az első igazi lépés előre. És hát láttad. Ültem az asztalnál, otthon is, késő éjjelig, időnként a gyertya lángjába néztem, meg így összetettem a három ujjamat - így -, tudod, mióta a Valéria azt mondta, akkor jobban tudok koncentrálni. És jó volt. Hát nem volt jó nekünk?

ANGÉLA Jó volt.

WÁGNER Énnekem elég volt, hogy veled lehetek, végzem a dolgom, és nyugton hagynak. Ha velem történt valami, az mind véletlenül volt, és meg voltam ijedve, és vártam, hogy mikor lesz már vége. Most meg itt ülök nyakig a szarban. Marján kinyitotta az ajtót, és öngyilkos lett, Tolnai eltűnt a balfenéken, a legnagyobb válságban kineveznek engem mindenféleképpen, és magamra hagynak, de hát miért!...

ANGÉLA Mert benned bíztak meg egyedül. Mert téged szeretnek.

WÁGNER Engem megválasztottak és ideállítottak, és én kitartanék, csak tudnám, mi mellett tartsak ki. Én nem akarom eldönteni! Engem már az Édelmann két évre sítire vágott, mert túl ártatlan voltam. Angéla, értsd meg, nem bírom ezt a felelősséget. Én nem tudom, hogy mit kell csinálni!

ANGÉLA Mindent jól csinálsz. Nyugodj meg. Majd vége lesz. Lezajlik. És akkor újból szép lesz minden. *(Sokat sejtetően)* Még sokkal szebb, mint eddig.

WÁGNER Hogyhogy még szebb, Angéla?

ANGÉLA Antal... kisbabánk lesz.

WÁGNER Kisbabánk! Angéla! Ez nem igaz!

ANGÉLA De igaz. Én olyan boldog vagyok. Ugye te is?

WÁGNER Angéla! *(Megőleli)*

ANGÉLA Kisfiú, érzem. És mi lesz a neve?

WÁGNER Hát mi lenne? Wágner!

ANGÉLA Még sokára... még csak most...

WÁGNER De biztos? *(Letérdel, Angéla hasához tapasztja a fülét)* Itt vagy, picim? A papa beszélt! Halló, halló! Itt a papa! Szeret téged!

ANGÉLA *(nevet)* Olyan bolond vagy! De ezért szeretlek. És még tudod, miért?... Mert benned nem csalódtam soha.

WÁGNER Hát bennem nem lehet csalódnia, mert nem csinállok soha semmit... Én szégyellem... szégyellem is magam...

ANGÉLA Dehogynem csinálsz. És a fiunk majd büszke lehet rád. És ez olyan jó érzés nekem.

WÁGNER De mire... mire lesz büszke?

ANGÉLA Hogy hűséges vagy. Hozzám is hűséges voltál, visszajöttél értem. És a városhoz is, mert visszajöttél, amikor máshol ki tudja, mi lehetett volna belőled. És hogy hűséges vagy az emberekhez, akik bíznak benned. Hogy van most egy ügy... az ország ügye, és te mellé álltál, hogy szabadság legyen, és nem fogod elárulni őket.

WÁGNER Az nem olyan egyszerű, Angéla. Mert hogy ha most a szabadságért harcolok, akkor azt mondom, hogy eddig nem volt szabadság, de én eddig azt mondtam, hogy volt szabadság. Viszont hogyha az oroszokkal kell nekünk emiatt harcolni, akkor tényleg nem volt szabadság, és akkor tényleg harcolni kell, csak éppen az oroszokkal nem lehet. De különben meg ha mi szocializmust akarunk, akkor minek esnek nekünk az oroszok?

ANGÉLA Ki akar szocializmust?

WÁGNER Én. *(Csönd)* Meg az egész ország. *(Csönd)* Nem? *(Csönd)* Csak talán kicsit másképp! Nem? *(Csönd)*

ANGÉLA Antal, én nagyon szeretlek téged. De ne félj attól, ami előttem áll. Mert tudni fogod, hogy mit kell tenni.

WÁGNER Tudni fogom?

Összeölelkeznek. Nyílik az ajtó, belép Peszt, civilben. Wágner kibontakozik az ölelésből

Jó, hogy jön, Peszt izé... Peszt Miklós. Van itt egy fontos kérdés. A Majer kérdezteti, hogy balkezes volt-e Lenin. Marján mondta neki, hogy faragjon tollat. De a jelen helyzetben én azt gondolom, ha a Marján bal kezét mondott, akkor mégis inkább legyen jobb. Mi a véleménye?

PESZT *(sokára)* Wágner elvtárs. Nagy kópé maga. Folyton hülyét akar belőlem csinálni, igaz? Kézcsókom, elvtársnő.

WÁGNER Dehogyarok... Itt van ez a levél, bejött nekem ez a levél...

PESZT Na, csak vicceltem.

WÁGNER Ja! Haha.

PESZT Wágner elvtárs! Én arra kérném most, hogy jöjjön velem. Fontos tanácskozássra hívja *(Közelebb hajol)* Tolnai elvtárs.

WÁGNER Tolnai! Végre! Hol van?

PESZT Biztonságban, de fél. Nagyon számít magára, Wágner elvtárs.

WÁGNER *(megfordul)* Angéla, ne maradj sokáig. Ha a legfontosabbak megvanak, menj haza. Hagyd itt a többit. Majd holnap folytatjuk. És vigyázz nagyon... magatokra. *(Megcsókolja)*

ANGÉLA Várunk. Sietsz?

WÁGNER Sietek. Ahogy csak tudok.

Peszt és Wágner kimegy. Angéla gépel. A színváltás közben az írógép hangja folytonos

21. jelenet

Kis szoba. Tolnai gépei, Jakubek fegyvert tisztít. Belép Peszt és Wágner, Tolnai felpattan, kezét nyújt

TOLNAI Antal! Csakhogy. Nem lehetett korábban.

WÁGNER Mi az, hogy korábban, te hogy kerülsz ide? Te miért nem vagy a helyeden? Magamra hagysz a legnagyobb káoszban.

TOLNAI Na, ül le. Hallom, megválasztottak téged.

WÁGNER Megválasztottak, de énszerintem téged választottak volna meg, ha ott vagy. Te jobban értesz...

TOLNAI Engem meg akartak lincselni. Vadásztak rám.

WÁGNER Ki vadászott?

TOLNAI Hát... ezek. A rühös banda.

WÁGNER Kicsodák?

TOLNAI Hát kik? Akik megölték Marját. Akik kavariák a szart. Azt hiszik, mindent lehet.

WÁGNER A jelentés szerint öngyilkos lett. Én nem értelek téged, te nem tudsz semmit? Forradalom van. Arra megy ki... körülbelül... hogy semlegesség legyen. Ez nem banda, ez mindenki.

PESZT Wágner elvtárs, vigyázzon velük.

WÁGNER Ne haragudjon, nem akarna maga kimenni, hogy négy szemközt?...

TOLNAI Hadd maradjon. Szükségünk van a tapasztalatára. Peszt elvtárs a jobbkezem. Es Jakubek elvtárs. Igaz kommunisták.

WÁGNER Én annak nagyon örülök, de én most mégis inkább kizárólag veled...

Pesztre néz, az nem mozdul

Na szóval, én azért jöttem...

TOLNAI Én hívtalak, Antal. Nem iszol valamit?

Leülnek

WÁGNER Súlyos a helyzet, habár úgy néz ki, mintha nem lenne semmi. Volt az a támadás a pártbizottság ellen, öt halott a téren, leszerelték az ávosokat, egyelőre mindet lecsukattam, azóta nyugalom van, mindenféle őrsegek cirkálnak. Várjuk a híreket Pestről, de nagy az elkeseredés, mert megindultak az oroszok.

TOLNAI A szovjet elvtársak segítségével elvesztünk volna, Antal. De most már minden rendben. Személyesen kaptam ígéretet, hogy ide is küldenek csapatot.

WÄGNER Mi? Minek? Kivel tárgyalta te? Milyen jogan?
TOLNAI (*kedélyesen megveregeti a vállát*) Antal, velem ne kiabálj. Én jót akarok neked, énram te mindig számíthatnál.
JAKUBEK Tolnai elvtárs megmentette az életét, kezét csókolhat neki.
WÄGNER Mi van?

TOLNAI Ha nem szólnál közbe örökké, elmondanám. Egy zászlóalj érkezik, ez egy kulcsfontosságú hely, határváros, itt nem lehetnek incidensek...
WÄGNER Milyen incidensek? Kérlek szépen, másfél óra múlva ül össze a Forradalmi Bizottság...

JAKUBEK Nyugodjanak békében.
PESZT Kuss.

WÄGNER Én arra téged meghívlak...
TOLNAI (*rákiált*) Maradj már csöndben, az ég áldjon meg!
WÄGNER Nem, nem, te maradj csöndben, én izé... Ide ne jöjjön semmiféle zászlóalj, itt semmiféle zászlóaljra nincs szükség. Akik a tömegbe löttek, rács mögött vannak. Érted?

Tolnai nézi a plafont

Egyszer. Különbö meg az emberek a Forradalmi Bizottságot elismerik. Minden ahogy országosan meg van szervezve, itt is meg van szervezve. Téged arra senki nem kért, hogy a szovjet hadsereget kérlek szépen idehívd, mert mi a szovjetek ellen nem harcolunk, hanem bizonyos követeléseink vannak. És... másrészt meg... hallod, amit mondok?

TOLNAI Na most itt vannak bizonyos tények, Wägner. Van egy tény, hogy itt országos szinten tombol a terrorizmus, halomra gyilkolják a kommunistákat, ez egy tény. Ennekem ez nem tetszik, remélem, neked se tetszik. A szovjet elvtársaknak jönniük kell, hogy megvédjék a szocializmust, mert mi birkák vagyunk, és nem bírjuk megvédeni.

WÄGNER Na, várjál egy perc...
TOLNAI Es ezért mi a szovjet elvtársaknak megint csak hálások lehetünk. A zászlóalj rövidesen a városba ér, hogy a rendet biztosítsa. Úgy tudom, parancsuk van a Forradalmi Bizottság felszámolására. Én most elhoztalak ide, Antal, hogy semmi bántódásod ne essék, mert aki a pártbizottság épületében van, annak a testi épségét én innen nem tudom garantálni...

WÄGNER (*felpattan*) De milyen alapon! Tolnai, te elvágta magad, öregem. Ezt nem lehet, érted? Ez nem egy módszer. Nincs miről tárgyalnunk. (*Kiindul*)

Mögötte Jakubek hanyagul kibiztosítja a fegyvert. Wägner megáll, megfordul, a pisztolyra mered

TOLNAI Úlj vissza.

Wägner végignézz rajtuk, visszaül

A mai nappal a szovjet elvtársak visszaadják a kezünkbe a szabadságunkat. Meg kell mutatnunk, hogy élni tudunk vele. Tiszteességes, becsületes emberekkel szeretnénk felépíteni a szocialista társadalmat.

WÄGNER (*felordít*) A feleségem! Lehet, hogy még a feleségem ott van!
TOLNAI Es én rád is gondoltam, Antal. Megmondom őszintén, rád is gondoltam. Te most eltévelyedtél. Nem ismerted föl. De nem vagy te közénk való, én tudom.

WÄGNER A feleségem... még lehet, hogy ott van.
TOLNAI Majd mindjárt telefonálunk neki, hogy menjen haza. Minél előbb egyetértésre jutunk, annál hamarabb. Rendben van ez így?
WÄGNER Most rögtön. Most azonnal, én...

TOLNAI És ezért én felajánlom neked ezt a lehetőséget. Mi nem akarunk itten gyónást rendezni, hogy így bánod, meg úgy bánod. Amit tettél ezzel a... ezzel a nyílt szerepvállalással, azt nem lehet csak szavakkal jóvátenni. De itt van egy nyilatkozat. (*Kihúzza a papírt a gépből, Wägnernek adja*) Ezt hogy ha aláírod, akkor mi megadjuk neked a bizalmat, Wägner elvtárs.

Wägner olvas

Újjászületik a Párt. Új vezetés lesz, végre a legalkalmasabb vezetés. Teneked, én úgy gondolom, helyed van ebben, Wägner elvtárs.

WÄGNER Ezt nem írom alá. Te l vagy tévedve, Tolnai. Te nekem nem vagy felettesem, és nem szabhatasz nekem feltételeket.

Tolnai sóhaj

Sem pedig nem ajánlhatok fel lehetőségeket. Éppen fordítva van. (*Eltépi a papírt*) Ezt nemcsak én nem írom alá, ezt más se írja alá. A legális hatalom a Forradalmi Bizottság kezében van, és én most utasítalak, mint a Bizottság elnöke, hogy jelenjél meg kihallgatáson a Bizottság előtt, és maguk is, és azonnal tegyél intézkedéseket, hogy a körzetben a szovjet csapatmozgások álljanak meg. Vagy pedig én lépek velük érintkezésbe.

Csönd

PESZT Ez az utolsó szava?
WÄGNER Ez az utolsó szavam, és most azonnal telefonálok.
JAKUBEK Szerintem hagyjuk a fenébe.
PESZT Wägner, magának egy választása volt, nem több. Nem választotta, hát van ilyen, mi tudomásul vesszük. De hogy még szíve sincsen magának, én azon vagyok meglepődve. Hogy még a kurvájával se törődik.
WÄGNER A feleségemre ne merjen... Én apa leszek. Az egy terhes asszony. Így nem... ne lehet beszélni... Engedjen el.
PESZT Jönnék a szovjet katonák, eltakarítják a bizottságot, hát nem tudom, a kis kurvával mit csinálnak utána.
WÄGNER Ne! ... (*Felpattan, az ajtóhoz rohan, Jakubek utána vetődik, leteperi*)
TOLNAI Wägner, basszameg. Minek csinálod ezt. Kit akarsz védeni? Csak mi vagyunk. Más nincs. Én azt hittem, mellénk fogsz állni. Én azt hittem. Hogy belátod...
WÄGNER (*Jakubekkel birkózik*) Engedjen!...
JAKUBEK (*Wägner szájára tapasztja a kezét*) Mi legyen vele, Tolnai elvtárs?
TOLNAI Hát... Nem tudom. Nem... nem tudom. (*Lemondóan legyint*) Vidd innen. Ne is lássam.

Wägner fuldokolva nyög Jakubek szorításában, Jakubek kiviszi

Én sajnálom... sajnálom ezt az embert.
PESZT Ez nem komplett, hidd l nekem. Ezt már legegéször...

Kintről lövés, pár pillanat múlva még egy. Tolnai felkapja a fejét, Peszt előveszi a pisztolyát

JAKUBEK (*bedugja a fejét az ajtón*) Megvan, Tolnai elvtárs. Kész. (*Behúzza az ajtót*)
TOLNAI Mit csinált ez!...
PESZT Lelőtte.
TOLNAI El kellett volna ítélni rendes eljárással, és úgy hogyhívjákolni, az isten verje meg!
PESZT Hát ma j d elítéljük. Én intézkedem, bíz d rám. Fölállítjuk a rögtönítélő bíróságot, Wägneret beültetjük a padba, elmondják a vádbeszédet, meghozzák az ítéletet, golyó általi halál, feláll a kivégzőosztag, lelövik, és akkor hivatalosa is halott lesz.
TOLNAI Egy, hullát akarsz bíróság elé állítani és kivégezni? Ilyen a világon nincsen. s akkor mit írunk be, hogy mit mondott?
PESZT Jogában áll hallgatni.

22. jelenet

Az Édelmann-ház nappalija. Vendégsereg. Mindenki spicces

TOLNAI Szóval együtt nyaralnak hárman a Balatonnál. Ketten kimennek horgászni, a harmadik otthon marad, hogy ő nem kel föl kora hajnalban, főleg nem ekkor ködben. Na, a két elvtárs kimegy a csónakkal süllore, annak rendje-módja szerint bedobják a horgot, várnak. Egyszerre észreveszik, hogy valami nagy tömeg úszik feléjük, hát megijednek, micsoda szörnyeteg lehet. Már egéssz a csónakhoz ér, amikor meglátják, hogy mi az: két vaddisznó kapál feléjük eszeveszettül, valószínű fürödtek, azután elkeveredtek a ködben, azt hitték a csónakba, hogy a szárazföld. Szerencsére gyorsan reagáltak, kive-tették a köteleket, sikerült elkapniuk a vaddisznókat, valahogy megfojtották őket, és beemelték a csónakba. Na, a parton már várta őket a harmadik, kíváncsi volt, mi van a szákbán. Nézi, mit fogott az egyik - hát vaddisznót. És a másik? Az is vaddisznót. Nem értette sehogy se, de nem hagyta nyugodni a dolog, másnap hajnalban a köd sem zavarta, kiment a csónakkal egyedül, bedobta a horgot. Csakhogy megjelent a vízi rendőrség. Hát az elvtárs nem tudja, azt mondták neki, hogy az időjárási viszonyok miatt tilos

ilyen messzire bevezetni? Úgyis reménytelen a kapás ilyenkor, mit akart fogni? Ő meg válaszolt őszintén, hogy bizony vaddisznót.

Nevetés

Be is vitték az őrsre. Jó, mi?
IDŐS ÚR (a vadászhoz) Fiam, én már leéltem hetvenkilenc évet, és csak egyet nem értek. Hogy mért pont a szoba közepén köröznek a legyek. VADÁSZ Mert ott a lámpa, Karcsi bácsi.
IDŐS ÚR De nem. Nappal is. Hát sose figyelted?
MÁRTA (megkocogtat egy poharat) Mindenki itt van?... Gyerekek! Szeretnénk valamit bejelenteni a Lajossal...
TOLNAI Jaj, ne csinálj ebből ilyen...
MÁRTA Na, mondd... Ezért rendeztük az egészset.
TOLNAI Mondd inkább te.
MÁRTA (hangosan) Hát csak hogy augusztus tizedikén lesz az esküvő... Hogy összeházasodunk. (Tolnaihoz bújjik)

Üdvözlő. Mindenki gratulál

I. HÖLGY Emelem poharam az ifjú párral!...
JAKUBEK (be van rúgva) Ennek a tiszteletére... A mai estén a menyasszonyom ingyen jósol mindenkinek!
VALÉRIA Nem, nem... most minek kell ez...
JAKUBEK Dehogynem! Tessék csak... (Egy fotelbe löki Valériát) Tessék idefáradni.
I. HÖLGY Én! Nekem! De izgalmas!

Megrohanják Valériát

II. HÖLGY (Valériához) Te tényleg tudsz, aranyom? JAKUBEK Tessék csak sorba... Ne tömörüljünk... Mindenki sorra kerül.
I. HÖLGY Karcsi bácsi, hova tolsz? Jósolatni a maga korában!...
II. HÖLGY Én voltam itt hamarabb.
I. HÖLGY Ne haragudj, én már akkor szóltam...
JAKUBEK Döntsük el, elvtársnők, csak egyenként...
VALÉRIA Hagyd már abba, könyörgök...
II. HÖLGY (feleszmél) De itt, mindenki előtt? I.
HÖLGY Na jó, legyél te az első.
MÁRTA Át lehet esetleg menni a másik szobába...
VALÉRIA (Jakubekhez) Minek kellett ilyen kínos...
I. HÖLGY Így érdekes, mindenki előtt, ülj csak le, szívem. I I. HÖLGY Akkor az lesz az első, aki először megszólal! (Szája elé kapja a kezét)

Pillanatnyi csönd

TOLNAI Márta, hova tetted a konyakot?
II. HÖLGY Juuu, Tolnai elvtárs!
TOLNAI Én nem játszottam.
I. HÖLGY De, dehogynem! Tolnai elvtárs! - Húzd már ide, azt a széket, Vince!

A vadász egy széket húz Valériával szembe, a nők odatuszkolják Tolnait

MÁRTA Hát erre én is kíváncsi vagyok.
TOLNAI Én nem szoktam ilyen... - (Valériához) Aztán csak a jót!...

Valéria lehajtott fejjel ül

JAKUBEK (megbőki) Na.
VALÉRIA Kérem... mutassa a kezét. (Megfogja Tolnai kezét, nézi) Sokáig fog élni. Nagyon sokáig, túlél mindannyiunkat.

Ünneplés

Sikeres ember... töretlen karriert látok...

Ünneplés

Óvatos, nem szívesen vállal kockázatot, de amikor mégis, bejön... Jó megérzései vannak, jól teszi, ha rájuk hallgat... ha döntenie kell, hallgasson csak rájuk... Nem ragadják el az érzelmei, de ha megszeret valakit, kitart mellette.

Ünneplés. Márta sugárzik

TOLNAI Nézz oda, hát egész zavarba hoz. Mondjon már valami rosszat is akkor.

Valéria rázza a fejét

JAKUBEK Mondjál már valami rosszat is, te hülye liba, nem hallottad?

Csönd

I. HÖLGY Hát ez milyen édes volt. Nem haragszol, én majd legközelebb.

A csoportosulás feloszlik

TOLNAI (Valériához) Köszönöm. Nem iszik velem egy kis konyakot?-Márta!...
JAKUBEK Mondjál valami rosszat a Tolnai elvtársnak, mert kapsz egy olyat...
TOLNAI Hagyd már szegényt...
JAKUBEK ... mindenki szeme láttára... (Felemeli a kezét)
TOLNAI Hagyd már, mondom!
MÁRTA (jön egy üveggel) Itt a konyak, drágám, a poharadat hol hagytad?
II. HÖLGY (odébb felsívít) Jó, rendben van, akkor az a zöld disznó, aki először megmozdul, és ki kell mennie, és ruhástul meghentergőznie a pocsolijában! (Szája elé kapja a kezét)

Mindenki mozdulatlanágba merevedik, nagy csönd. Jön Peszt. Először bedugja a fejét, visszacsukja az ajtót. Újra bedugja a fejét, értetlenül néz körbe. Belép. Megszólalna, de meggondolja magát. Lassan körbejár, biccent többeknek

PESZT Szervusztok... (Kezet nyújt Tolnainak) Lajos... (Vakarja a fejét. Tölt magának, iszik) Jó a hangulat. (Máskál, megbökdös embereket) Csak eljövök, mondom, nagy társaság lesz, szeretem a nyüzsgést. (Valakit megijeszt) Hu! (Semmi. Felbátorodik, megfogdos egy nőt, a másíknak a szoknyája alá néz. Megunja. Leül) A rohadt életbe, szóaljatok már meg! (Felteszi a lábát az asztalra, feldől egy üveg)

Idős úr összeesik

I. HÖLGY Juuu, a Karcsi bácsi!

Mindenki megélenkül, odarohannak. Peszt döbbenet figyel. Az egyikő lekever neki egy pofont

II. HÖLGY Karcsi bácsi a zöld disznó!
VENDEGEK Megmozdult! - Vigyük fürödni! - Karcsi bácsi dagonyázik!
IDŐS ÚR (magához tér) Nem... én nem... bocsánat... azt hiszem, elájultam...
VENDEGEK Karcsi bácsi a pocsolijába!
IDŐS ÚR Ne... kérem, ne... nem akarok...
VENDEGEK Dehogynem! - Karcsi bácsi a zöld disznó! - Fogjátok meg a karjánál! - Te a lábát!

Sivalkodva, kiáltozva kivonszolják

PESZT Te Lajos, mi ez a hülyeség?
TOLNAI Gyere, meglátod. Megfürösztjük az öreget. Csak bele ne haljon, haha!

Mindenki kirohan. Jakubek marad egyedül, öklendezik, a fotelba rogy. A kiáltozás távolodik, egyszer csak nem hallani semmit. Jakubek bőfög. Észreveszi a feldúlt üveget. Csöpög belőle az ital. Egyszerre csak egy csöpp, lassan, egyik a másik után. Jakubek dermedten nézi.

Vége